

BAILLET Auròra

La transmission intergeneracionala de la lenga e del saber a Calandreta

Memòri de Master 2

Mencion : Mestiers de l'Educacion e de la Formacion

Especialitat : Professor de las escòlas bilingüas

Opcion : Estudiant salariat en partenariat amb l'ISLRF

Jos la direcccion de SORBA Nicolas e BACCOU Patrici

Annada universitària 2021-2022

La transmission intergeneracionala de la lenga e del saber a Calandreta

BAILLET Auròra

La transmission intergeneracionala de la lenga e del saber a Calandreta

Memòri de Master 2

Mencion : Mestiers de l'Educacion e de la Formacion

Especialitat : Professor de las escòlas bilingüas

Opcion : Estudiant salariat en partenariat amb l'ISLRF

Jos la direcccion de SORBA Nicolas e BACCOU Patrici

Annada universitària 2021-2022

Mercejaments

Nicolas SORBA per son ajuda, sa disponibilitat sus las doas annadas.

La còla de professors de l'INSPE que nos acompañeron dempuèi dos ans.

Patrici BACCOU, per son ajuda preciosa e sos encoratjaments, dempuèi dos ans pel memòri e mai dempuèi ma dintrada en Calandreta.

La còla tota de la formacion Aprene, per tot çò que nos pòrtan e lo travalh que fan per far avançar lo projècte Calandreta.

La còla del departament d'occitan de l'universitat Paul Valéry que m'ensenhet fòrça sus nòstra lenga pendent mas tres annadas de licéncia,

Ma professora d'occitan al licèu, Nathalie GANUCHAUD, que me faguèt descobrir la lenga e la cultura nòstra e me balhèt enveja de travalhar per ela.

Las còlas de las Calandretas ont passèri dempuèi la debuta de ma formacion, per tot çò que m'aportèron.

Mai que mai la còla de la Calandreta de Brageirac que me sosten dempuèi tres ans e que m'ajudèt e m'acompanhet dins aquel projècte intergeneracional e en particular Gabrièla e Clarà que foguèron d'una ajuda preciosa ongan.

Un grandmercés tanben als parents de la Calandreta de Brageirac que me balhèron de qué menar aquel projècte.

Ma classa, solide. Sètz tostems motivats, curioses e es un plaser de vos aver cada jorn. Mercés d'èsser tostems volontaris per portar nòstres projèctes e nòstra lenga. Cambiatz-pas.

Melania que m'escotèt (fòrça e longtemps) dempuèi dos ans e me balhèt de conselhs per capitar, qu'es tostems una motivacion e una mina d'idèa pels projèctes que son possibles.

Mon paire que, quitament s'o ditz pas, es fièr de çò que fau e tostems implicat per trobar de monde qu'an la lenga e me transmetre çò que sap.

Ma maire, que me sosten dempuèi la debuta, qu'es la sorça de la mager part de mas idèas, que me tòrna motivar quan ne soi pas trop, qu'es tostems un pilar per ieu. Mercés d'èsser aquí, sabi que sès fièra de ieu mas soi ieu qu'ai d'astre.

Mos grands que, coma lora filha, m'encoratgèron tre la debuta quitament quand comprenián pas l'utilitat de çò que fasiái. Mercés de m'aver escotada e de me transmetre nòstra lenga uèi lo dia.

Ensenhador

Mercejaments	5
Ensenhador	6
Introduccion	7
Partida I : La transmission intergeneracionala e la cultura occitana	9
Partida II : L'expériença dins una escòla Calandreta.	21
Partida III : Bilanç de çò que portèron aquelas recèrcas	32
Conclusion	39
Bibliografia	40
Annèxes	44
Taula de las matières	66
Resumit en francés	67

Introduccion

Ma descobèrta de la lenga e de la cultura occitanas, coma per un fum de monde, foguèt tardièra. O, al mens, ma presa de consciéncia d'aquesta cultura regionala dins la quala aviá totjorn banhada sens n'aver consciéncia. Tre mas primières pesadas dins la lenga occitana, m'avisièri qu'un problème se presentava. Abans lo licèu e mos quinze ans, aviá pas jamai ausit parlar d'aquela lenga amb la quala ai una relacion tan particulara ara. E, pasmèns, mos grands la parlan. Per mon grand, es quitament sa lenga mairala mai que lo francés (çò qu'es pas mai frequent a nòstre) coma foguèt elevat per sa granda que parlava pas francés. Mos parents la coneisson tanben, sens n'èsser de vertadièrs locutors.

Mas que siá mos grands o mos parents, digun me la transmetèt pas. E quitament s'aquò me fa pena, perque auriá volgut poder dire que son ma lenga e ma cultura mairalas sens never explicar que ne son quitament se nasquèri pas amb elas, los blasmi pas per aquò. Perque pòdi pas. Mos grands, pas jamai aurián pensat que lors enfants o encara mai lors pichons enfants serián estats interessats per aquesta lenga que los avèm forçats de parlar pas. Uèi lo dia, mos grands sabon que la parli e que travalhi amb ela, per ela, e comenci d'escambiar dins la lenga amb mon grand, çò qu'es una avançada bèla en comparason amb çò que se fasiá abans mon travalh de recèrca. Los mercegi d'aver comprés la batèsta, e soi mai qu'urosa que lor vejaire sus lora lenga aja cambiati. Res que de veire los paperòts que ma granda me balha ont a notat cada expression dicha per mon grand, dins una ortrogàfia tant approximativa mas tan plena de bona volontat, ai lo sentit d'aver capitati. Mas sabi que lo camin es encara long, e vegèri long de ma recèrcas la quantitat de travalh, de projèctes e de possibilitats qu'avèm per entretenir aqueste ligam, aquesta transmission e per que pertòque lo mai de monde possible.

De la meteissa sòrta, mos parents (e mon environa familiala e amicala en general) me transmetèron la cultura nòstra, çò qu'es ja mai que per la lenga. Mas aquò foguèt fach d'un biais un pauc oficiós, sens me transmètrent la consciéncia d'aquesta cultura, sens la nomenar que siá d'un biais o d'un autre.

Coneissi de danças que fan partida de la cultura occitana, de tradicions quitament, mas pas jamai me foguèron presentadas aital. Jamai me faguèron pensar qu'èran de danças pròpias a nosautres, e qu'aviam una cultura mai, una cultura regionala. Aquela deconscientizacion de la regionalitat de nòstra cultura me pausa question dempuèi que ne soi conscienta. Cossí far avançar la causa, far viure nòstra cultura se la mieitat del monde (o mai) a consciéncia de son existéncia sens la poder nomenar ?

Aquel encastre, aquela situacion de la lenga uèi lo dia se pòt explicar, o al mens comprehende en ensajar de comprehende l'istòria de cada parçan, çò que los locutors visquèron e l'agach sus lora lenga que ne resulta dins lo present : es çò qu'ensagèri de far dins la primièra partida d'aqueste memòri. Un còp que sèm avisats d'aquesta situacion, e del perqué, ne demòra çaque là la tòca de cambiar las causas, de far avançar la situacion de las lenga e cultura nòstras. Pensi qu'es important d'o far primièr d'un biais personal e familial, per exemple ieu ensagi de parlar la lenga amb mas nebodas, de lor balhar la consciéncia de la cultura de nòstre parçan, de la nomenar.

Mas me disi que i a forçadament quicòm que se deu jogar al nivèl profesional tanben. Quand parlam d'ensenhament e que sabèm que la magèr part del mestier es la transmission, devèm plan sentir l'obligacion de far mai e d'ensajar d'obviar a aquel problema. Me sembla un dever d'ensajar d'i far fàcia e, quitament se pareis complicat de lo reglar, al mens d'analizar lo ròtle que se pòt tenir en tan que regent, las ajudas que podèm trobar, çò que podèm prepausar puèi d'observar çò que ne resulta pels mainatges coma pels que son en posicion de transmission.

Ongan, coma l'an passat aviá una classa amb d'escolans del CE1 al CM2 a la Calandreta de Brageirac (24). Menèri mantuns projèctes dins ma classa per crear de ligam entre generacions, projèctes dont parlarai dins la segonda partida del memòri. Aqueles projèctes avián mantuns objectius, que siá la descobèrta de las lengas, la descobèrta d'una tradicion, la descobèrta d'un saber-far, o encara d'autres apprentissatges. Mas lo ponch comun èra tostems d'aver una transmission intergeneracionala, de trobar monde per menar

aqueste projècte amb nosautres dins la classa, de crear d'escambi per veire çò que podiá menar, per assolidar las conjecturas qu'aviá ja en cap.

M'avisièri lèu que se voliá capitlar la tòca que m'èri balhada, es a dire de crear un vertadièr ligam que pòsca portar quicòm de ric, caliá primièr que los calandrons e sián interessats. Aquò foguèt pas complicat, que lo fach d'escambiar amb de generacions ancianas los motivèt a cada còp, e ne parlarai dins la tresena partida, qu'es una de las observacions que poguèri far. M'avisièri tanben que caliá qu'aqueste projècte e durèsse dins lo temps e qu'un dels enjòcs magèr, qu'èra tanben una difficultat, èra de far sortir la lenga de la classa. Ensagèri donc de trobar de solucions e de biaisses de far per poder imaginar qu'aqueles escambis contunhèsson dins lo futur e que la lenga siá una lenga de vida e pas sonque una lenga escolara.

Partida I : La transmission intergeneracionala e la cultura occitana

1) Las generacions e la transmission dels sabers

Lo subjècte de la transmission intergeneracionala de la lenga e del saber a Calandreta engloba mantuns aspèctes ligats tant a la lenga e a la cultura nòstras coma a l'educacion. La transmission intergeneracionala se pòt far a mantuna escala e sus mantun aspècte. Aquel memòri se vòl un travalh de reflexion sus aqueles ponches que concernisson la transmission intergeneracionala, en los ligar amb nòstre biais d'ensenhar e lo ròtle que podèm jogar dins son manten e sa continuitat.

La transmission es lo fach de transmetre, de portar quicòm a qualqu'un. La transmission passa la màger part del temps per la communicacion, per l'escambi. Implica una mena de transfert d'una persona a qualqu'un mai. Pòt èsser una transmission esperada, coma quand passa pels apprentissatges formals de l'escòla per exemple o una transmission informala, per acquisition, coma un mainatge qu'aprendriá de causas de son entornatge en observar, en

viure al contacte dels autres, en familia per exemple. Mas aquesta transmission informala ten una plaça larga a l'escòla tanben, qu'es pas un luòc sonque per transmetre sabers escolars. Aquò seriá, de segur, un objectiu void de sens. A l'escòla, aprenèm de viure en colectiu, de nos comportar amb los autres, e quitament s'avèm luòcs per aquò far, los moments informals tenon un ròtle bèl dins aqueste apprentissatge. Es tanben en observar los mai grands quand sèm pichons, coma se fa suls temps de recreacion pendent los quals començan de se bastir una societat a lor nivèl, puèi los adultes quand sèm mai grands qu'aprenèm la vida en societat, que fasèm nòstra personalitat.

La transmission sus la quala faguèri mas recèrcas es la transmission intergeneracionala, comprenèm la transmission d'una generacion a una autra. Una generacion es un concèpte social que regropa de monde d'una meteissa tièra d'atge, qu'an de biaisses de viure e de far similars, qu'an de referéncias comunas, qu'an una istòria partejada, ligat a lora epòca*. La transmission entre las generacions es generalament entenduda al sens ont una generacion mai anciana va portar un saber a una generacion mai jova, mas lo contrari se pòt tanben observar quitament s'es mens comun. Los escambis entre las generacions crean de ligam e son una riquesa per totes.

Aqueles escambis d'una generacion a l'autra pòdon prene mantuna forma e se pòdon far a mantunas escalas. La transmission se pòt far d'una generacion a la seguenta, qu'es l'esquèma classic quand un mainatge apren de sos parents, mas tanben d'una generacion encara mai anciana coma, per exemple, quand un mainatge va aprene de sos grands. Aquela transmission se pòt tanben far dins un encastre extrafamiliar, en encontrar e en escambiar amb de monde d'autras generacions fòra de la familia. Es tipicament çò que se fa a l'escòla, quitament se podèm aver una mena transmission familiala dins nòstras classas, quand fasèm participar las familhas (sèm dins una transmission un pauc ibrida dins aqueste cas).

* source : <https://www.linternaute.fr/dictionnaire/fr/definition/generation/>

Per transmission del saber, entendèm meilèu transmission dels sabers, al plural. De las coneisséncias. Aqueles sabers son larges, e pròpis a cada individú. Lo saber pòt èsser un saber viure, un biais de far e de pensar que se transmet a las generacions futuras. Pòt tanben èsser una competéncia mai ciblada qu'un individú o un grop va portar a un autre. Lo saber pòt concernir tanben la cultura coma las danças, las cantas o encara los contes que son fòrça presents dins la cultura nòstra. E una mena de saber se pòt ligar amb una autra, coma per exemple un conte que pòt menar una coneisséncia culturala mas tanben una coneisséncia lengatgièra en tot portar tanben un biais de pensar, de viure.

La transmission dels sabers contribuís mai que mai al desvelopament de cada individú, e los sabers son tan nombroses que n'aprenèm long de nòstra vida, cadun intègra de sabers novèls cada jorn, mai que mai d'un biais inconscient.

« J'apprends toujours quelque chose, toujours, je suis toujours en train d'apprendre quelque chose. Je ne me suis jamais endormi un soir de ma vie sans apprendre quelque chose. »

Charles Aznavour

Aquestas transmissions pòdon èsser intrafamilialas o extrafamilialas, e la tòca per l'escòla es justament de portar una transmission fòra de la familia. Sabèm, uèi lo dia, que lo ligam intergeneracional es a se pèdre. Qualques generacions i a, las novèlas generacions aprenián la vida e se construián mai que mai dins loras familhas, en agachar e en escambiar amb lors parents o grangs parents. Aquò se fasiá naturalament vist que, la màger part del temps, mantuna generacion viviá dins lo meteis fogal. Aquel ligam familial se tròba demesit : las novèlas generacions an mens de contacte amb las ancianas e de mai en mai de contacte amb l'exterior. Mas d'estudis mòstran pasmens que las generacions jovas son en demanda de poder escambiar amb las autres, començan de s'avistar de la pèrta d'aqueste ligam e de ne sentir la manca. E lo monde en general sosca de mai en mai al fach que, per viure en armonia entre las generacions, aquela transmission es necessària, qu'una ruptura d'aqueste

ligam seriá un signe de conflicte e de pèrta bèla. Dins lor libre Willy LAHAYE, J-P POURTOIS e Huguette DESMET dison que « cada generacion se basa suls modèles culturals transmeses per las generacions precedentas »¹.

Serge Guérin explica tanben dins un article que : « Se i a pas d'intergeneracion, i a pas transmission, e se i a pas de transmission... Podèm pas far una societat en partir d'una pagina blanca »².

Un fum d'iniciativas son menadas per entretenir lo ligam intergeneracional³, vesèm per exemple de mai en mai de partenariats entre los EHPAD e las grèpias⁴ : los dos son de còps aculhits dins lo meteis bastiment e un fum d'escambis son organizats dins la setmana. Aquela mena de projècte existís tanben amb d'estudiants, o amb de classas del primari. Las resultas positivas son nombrosas dels dos costats⁵, coma o podèm legir dins mantunas enquistas e articles que fan lo rendut d'aquelas experiéncas.

Mas que siá dins aquel obratge o dins d'autras lecturas, la question d'una pèrta de la transmission intergeneracionala dins nòstres biaisses de viure actuals se pausa de mai en mai e ja dempuèi una pausa. D'unus obratges existisson sus la question d'aquela pèrta.

Al fial de mas lecturas, poguèri veire que la fragilizacion del ligam intergeneracional se pòt explicar per mantunas rasons. La primièra rason, qu'es benlèu la mai evidenta, coma l'avèm dich es la separacion fisica de las generacions : es vengut mai que rare de veire las generacions d'una familia viure amassa. Segond, observam de mai en mai que las generacions jovas partisson lèu de lor parçan d'origina : pels estudis, pel travalh, o tot simplament porque ara los transports son venguts mai accessibles, mai rapides e qu'es aisit

¹ : LAHAYE, Willy, Jean-Pierre POURTOIS, et Huguette DESMET. *Transmettre : d'une génération à l'autre*. PUF, 2007.

² : extrach de l'article « Favoriser la mixité intergénérationnelle à travers la transmission »

³ : <https://www.lifeplus.io/top-6-des-initiatives-intergenerationnelles-mises-en-place-en-ehpad-et-residences/>

⁴ : <https://www.retraiteplus.fr/blog/sante-bien-etre-seniors/liens-intergenerationnels-lorsque-creches-ehpad-donnent-main>

⁵ : <https://www.logement-seniors.com/actualites/les-benefices-du-lien-intergenerationnel-en-ehpad-353.html>

de partir. Tresena rason que se pòt presentar, es l'arribada d'internet e dels rets socials que mena pauc a cha pauc a una mondializacion, una armonizacion de la cultura. Las generacions novèlas subisson l'influéncia de tot çò que se trapa en liure accès, que serà pas forçadament lora cultura pròpia mas que, à fòrça de n'èsser noirits, la van integrar coma lora. Aquò permet a cadun d'aver mai de dubèrtura sul monde, çò qu'es mai que mai positiu, mas se fa de còps al detriment del saber familial pròpi a cadun.

La risca, per doman, es d'aver una cultura comuna façonada pels rets socials e pas mai de monde de descobrir.

Dins aquel contèxte ont la transmission familiala subís una baissa significativa, la transmission extrafamiliala sembla èsser una de las solucions per qu'una transmission subsistisca.

Sens quitament parlar de l'occitan, o de la transmission a l'escòla, podèm ja veire que la transmission intergeneracionala extrafamiliala s'utiliza dins mantuns contèxtes. En empresa, per exemple, los escambis e la transmission entre las generacions son un biais de crear de ligam e de gavidar sas equipas que comença de se desenvolar³. Aquò assegura una bona transmission del saber, una continuitat dins lo funcionar de l'empresa amb una bona dinamica. Permet a las generacions ancianas de se sentir importants, de viure mièlhs lor despart, de pas aver un sentit d'inutilitat que podèm aver quand arrèstam nòstra activitat e permet a las generacions futuras d'aver un ligam fòrt, d'èsser rasssegurats e de se sentir mai en fisança dins lora practica professionala.

Per la transmission de lenga e de la cultura occitanas, sa plaça e sa consideracion seràn pas jamai las meteissas segon las familhas, l'istoric del parçan e las accions menadas localament. Donc lo travalh de menar, las possibilitats que se presentan seràn pas las meteissas tanpauc. Mas, çaqueù, podèm far un rendut general de l'istoric de la lenga e de sa transmission, que menèt a la situacion actuala.

³: Cf document « Repositionner la transmission intergénérationnelle de savoirs et de compétences dans un cadre de dynamique stratégique

2) Istoric de la lenga occitana e resulta per sa transmission

Los primièrs tèxtes literaris en occitan datan de la debuta del sègle XI. En aqueste períòd, l'occitan èra la lenga parlada sul territòri que li coneissèm. Puèi, venguèt lo moment dels trobadors fins al sègle XIII : l'occitan es lenga de cultura. Crean l'idèa del *fin'amor*, una novèla forma d'art, mas fan tanben de l'occitan una lenga d'expression, amb totes los subjèctes que tractan dins loras òbras. Los mais grands escrivans coneisson los trobadors, son reconeguts de totes. En Aquitània, mon parçan, Alienòr dont lo grand es un dels trobadors los mai coneguts, foguèt una ferventa defensora d'aquel art, que metèt en valor dins sa cort, en tant que reina de França coma d'Anglatèrra.

Pendent las crosieras, *los sirventés* dels trobadors servisson d'arma per far passar las idèas, mas fin finala, lor vejaire acaba a l'epòca per èsser mal vist. Al final dels sègles XIII e XIV, las regions occitanas venon francesas. Dins mon parçan, es en 1453, amb la batalha de Castilhon e la fin de la guèrra de cent ans que la Guiana ven francesa.

Pauc a cha pauc, la lenga del rei s'impausa a l'escriut e dins l'administracion. En 1539, l'ordenençà de Villers-Cotterêts impausa l'utilizacion del francés dins los documents oficials en plaça del latin. Es en 1620 que la lenga francesa es impausada a l'escriut en Biarn, darrièra region ratacada al reiaume de França. Mas aquò se fasiá ja d'un biais mai o men oficiós e l'occitan demòra pasmens la lenga parlada, la màger part del monde sabon pas escriure o legir, e son pas concernits per la lenga administrativa.

Dins los sègles següents, l'occitan desapareis de mai en mai a l'escriut, quelques autors demòran e ensajan de reagir a aquò, mas la lenga es de mai en mai mesprisada, descriuda coma una lenga del pòble, lenga d'un monde pas educat e, sovent coma una marrida practica del francés.

A la Revolucion Francesa, l'occitan es utilizat a la debuta per se far comprene puèi lo francés es vist coma un mejan d'unificar lo país dont saunejan pendent la Revolucion. Lo « rapòrt sus la necessitat e los mejans d'avalir los patoès » de l'Abat Gregòri en 1794 acaba de mostrar las lengas regionalas coma de dialèctes del francés, de lengas que ne son pas vertadièrament e mòstra una volontat de las far desaparéisser quitament dins las practicas quotidianas e pas mai sonque a l'escriut.

Los locutors revendiquèron pas jamai una identitat occitana, e i aviá pas nada unitat sul territòri tot. Uèi lo dia, encara, podèm pas dire que i aja una Ocitània sola, mas avançam cap a l'unitat que fa nòstra fòrça, amb nòstras diversitats.

Tre lo sègle XIX, l'occitan es enebit a l'escòla, puèi l'ensenhament es generalizat, mas sonque en francés. Dins la màger part de las classas es la repression qu'es utilizada. De punicions, sovent violentas, son aplicadas pels que parlan la lenga. Lo passatge a la lenga francesa es obligatori, e aquò se fa en devalorizar la lenga mairala dels escolans. Aquesta persecussion a l'escòla va contunhar pendent un long moment, que sufís pas d'una generacion per far desaparéisser una lenga. Los meteis escolans que son punits a l'escòla perque parlan una lenga interdita, ausisson pas qu'ela en tornar a casa, donc contunhan de l'utilizar, mas conscientizan lo fach qu'es una lenga vergonhosa, e ensajaràn de la transmetre pas a las generacions futuras.

Aquesta vergonha, es mai que mai presenta dins las darrières generacions de locutors naturals qu'encontram sul territòri. Menèri una enquista per aver una idèa precisa de la situacion de l'occitan e de sa transmission dins mon parçan, e aqueste dirscors vergonhós sus la lenga nòstra, l'ausiguèri mai d'un còp. Aquesta idèa de la transmetre pas perqué èra un signe de manca d'educacion, qu'èra sonque un marrit biais de parlar francés, tornèt mantuns còps.

3) Enquista sus la situacion actuala de la lenga en mitan rural

A la debuta de mas recèrcas, estudièri l'enquista sociolingüistica relativa a la practica e a las representacions de la lenga Occitana en Novèla Aquitània

menada per l'Offici Public de la Lenga Occitana (OPLO) en 2020. Estudièri mai que mai lo fòcus sus la Gironda, en l'ocurréncia sus Bordèu e veguèri que sus un territòri urbanizat un tèrc dels poblants interrogats coneissián pas la lenga e que i aviá pas que 2 % de locutors. Se comparan amb un autra vila coma Tolosa, qu'es del meteis nivèl urban e pas tant luènh, podèm veire que cada territori es pas a egalitat. A Tolosa, la lenga es presenta dins la societat e coneuguda de la màger part : trobam la signalizacion bilingua, lo metrò en occitan, etc... Aquò se pòt explicar per l'istoric de cada region.

Mas, ieu que vivi en Gironda e dins un mitan rural, mon sentit èra çaquejà pas brica lo meteis coma çò que podèm observar sus Bordèu. Me semblava pas que la lenga èra tant pauc presenta e coneuguda a l'entorn de ieu. Trobèri l'enquista menada sus la comuna rurala d'Oueilloux per Marina ROUCHARD ont aquí podèm observar que sonque 2 % de la populacion coneis pas l'existéncia d'una lenga regionala (sens ne considerar la denominacion) e 49 % son locutors (parlan correntament o un pauc). Mas aquesta comuna es ja alunhada de mon parçan, e la realitat es pas forçadament la meteissa. Pensèri donc de menar una enquista dins una comuna rurala de mon parçan per verificar s'aquesta diferéncia entre lo mitan urban e rural èra reala.

Menèri una enquista sul vilatge de Mauriac (33) ont vivon 257 estatjants segon l'INSEE, mens de 200 segon lo conse e los qu'i vivon. Aquesta diferéncia se pòt benlèu explicar pels qu'an de residéncias segondàrias e que son pas sovent presents sul vilatge e pas coneuguts pels qu'i vivon.

Passèri dins las familhas e pausèri las questions a un membre (o mantuns s'èran presents) per totes los de la familia. Econtrèri 78 familhas per un total de 176 estatjants, de tot atge. Me mancava quelques ostals, ont capitèri pas de veire lo monde, quitament en passar mantuns còps.

Per far aquesta enquista, aviái incontrat lo conse, e aviái l'acòrd del conselh municipal. Los estatjants avián agut un mot dins lora boita per assabentar de mon passatge (*Annèxa 1*). Passèri de còps amb un membre de ma familia,

quand coneissián lo monde del fogal per aver una mena de proximitat, que per la màger part dels estatjants, avián pas comprés lo principi de l'enquista e aurián benlèu pas rebut una persona desconeguda.

Menèri l'enquista en pausar las questions e en emplenar un formulari comun a totes las familhas (*Annèxa 2*).

Amb totes aquelas informacions, faguèri de diagrams per imatjar las responses recibudas e melhor comprene la situacion de la lenga (*Annèxa 3*).

Las primières questions èran sus la situacion dels membres del fogal (atge, profession) e sus lora origina : podèm observar que la màger part dels estatjants es originària del parçan (62%) o d'Aquitània (28%). Podèm tanben observar que totes las generacions son representadas mas los 35-65 son mai nombroses. Las categorias socio-professionals las mai representadas son los emplegats o obrièrs (35%) seguit de prèp pels retirats (31%). I son d'estudiants e d'escolans tanben, mas vegèri meilèu los parents e rarament eles dirèctament.

En seguir, venon de questions en rapòrt amb la lenga : per la parlar, la comprene o cap a sa preséncia dins la societat. D'unes coneisson pas son existéncia (5%) : son generalament los que son pas originaris del país o d'una region ont se parla occitan. Observam pasmens que la màger part dels estatjants, de tot atge, sabon qu'una lenga existís. La denominacion la mai emplegada es patoès (59%), la generacion dels mai de 65 ans l'apèlan totes patoés, sens excepcion. Per las autres generacions es un pauc mesclat, ne trobam quelques uns que l'apèlan occitan (32%) e dins la discussida podèm veire que son los que l'an apresa a l'escòla, que coneisson de joves que l'aprenon, o encara los que vienon d'una autra region ont se parla occitan (Tolosa). D'unes que son del parçan coneisson la denominacion occitan pr'amor dels mediàs, mas avián pas forçadament fach lo ligam amb lo patoès, donc marquèrem patoès çaqueïà, qu'es lo nom qu'avián balhat instinctivament. Per la seguida de l'enquista, empleguèri la denominacion qu'avián balhat.

Ja amb aquela debuta, vesèm que la diferéncia amb lo terç de monde que coneis pas l'existéncia de la lenga a Bordèu se confirma ja de manièra fòrça clara vist qu'aquí son sonque 5%.

Après, parlèrem de parlar la lenga : totes la coneisson mas los locutors son ja mens nombroses (7% correntament e 46% un pauc o quelques mots), los que la parlan correntament son per la màger part los mai de 65 ans (sonque una persona de la tièra dels 35-65). Per la generacion dels 35 a 65 ans : trobam mai que mai de monde que la comprenon e que coneisson d'expressions o quelques mots. Pels mai joves, es mai trancat : siá coneisson vertadièrament sonque quelques mots o cants, siá la coneisson (un pauc) pr'amor l'an apresa a l'escola.

Pasmens, los locutors que parlan correntament o un pauc representan 19% çò qu'es ja fòrça mai que los 2% trobats a Bordèu.

Per la compreneson, son mai nombroses a la comprene fòrça plan, a capitar de ne comprene lo sens general (29%) o al mens a comprene quelques mots (32%). Fin finala, son 61% a dire que l'an dins l'aurelha.

L'utilizacion de la lenga (l'ausir o la parlar) se fa meilieu dins la familhas, o amb los amics pels ancians. Pels mai joves, utilizan d'expressions d'un biais instinctiu, meilieu en familia tanben, o amb de pròches. D'unes joves l'utilizan o l'ausisson per la musica, pendent las fèstas quand cantan en occitan. Mas generalament, quitament los locutors que la parlan correntament, l'utilizan rarament o sonque de temps en quand (61%) e çò meteis per l'ausir (60%).

Al nivèl sociocultural, la màger part (69%) seriá per que la lenga siá mai presenta dins la societat, e mantuns me demandèron d'aulhors sus quina radiò èra possible d'aver d'emissions dins la lenga, sus quina cadena a la television, etc... Èran sonque 20% agachar un pauc los mediàs en occitan, perque fin finala la màger part sabiá pas qu'aquò existissiá. Per la seguida de mon enquista, faguèri un pichon recapitulatiu dels mediàs qu'avèm en occitan dins mon parçan (*Annèxa 4*). En delà dels mediàs, lo monde avián tanben

d'exemples parlants per me dire ont avián vist la lenga, coma un vilatge a costat qu'a la signalizacion bilingüa. Un fum de monde me'n parlèron, e totes èran d'acòrdi per dire que lor fasiá plaser de la veire a l'escriut, me demandèron cossí se legissiá, e trobavan que seria plan de l'aver dins mai de vilatges. Una de las personas interrogadas, me tornèt quitament contactar après per me mandar la foto de la grèpia d'un vilatge qu'aviá son nom en occitan.

Quand venon las questions sus la representacion qu'an de la lenga : s'i son atacats e çò que representa per eles : 31% dison qu'i son pas atacats, mas çaquejà 76% pensan que la lenga es une element de basa de nòstra cultura en Aquitània e son 91% a dire que li cal pas desparéisser. D'unes pensan pasemens qu'es pas un problema se desapareis (5%) : son generalament los

que son pas del parçan (quitament se d'unes que son pas del parçan pensan çaqueŀà qu'es important de far viure la lenga locala). E, enfin, d'unes (dont es quitament la lenga mairala) pensan qu'es pas utile de la far viure en societat, e quitament que deu desaparéisser... Son rares, mas la vergonha de la lenga dins la discutida es fòrça presenta, sus la quesiton de la transmission tanben. La màger part del monde interrogats testimònia d'un sentiment fòrt cap a la lenga, que li siá estada transmesa o pas e quelques uns ne pensan pas res (los que son pas d'aici).

D'unes, que son plan del parçan, son de locutors naturals : admeton qu'es lora lenga mairala, la lenga de lors parents e qu'i son donc atacats mas quand ven lo subjècte de sa transmission lo devis càmbia. L'an pas transmesa e pensan qu'an plan fach, qu'es una fantasia de lor enfància, que lor agradava de la parlar entre amic perque èra interdit mas qu'a pas d'avenidor. Pasmens, quand ne parlam amb las generacions futuras d'aquesta meteissa familha (demòran a costat), nos avisam que los mai joves aurián volut aver aquesta lenga (78%) !

Per acabar l'enquista, de questions son pausadas cap a l'ensenhament de la lenga, çò que ne sabon e çò que ne pensan. Poguèri veire que pauc son al fial qu'es una lenga ensenhada, mas que fin finala la màger part tròba qu'es important (62%) o al mens un pauc important (28%). Son generalament entusiastas a l'idèa de l'ensenhar e de la far passar a las generacions futuras, subretot pels qu'an pas agut aquesta escasença e qu'o regretan. Sonque 11% coneisson lo principi de l'ensenhament immersiu e l'existéncia de las Calandretas mas son 69% a i èsser favorables.

Per las generacions las mai jovas, vesèm un interès fòrt per aquesta lenga e son istòria. E, encara, me sembla que las responsas son pas forçadament tostems respresentativas en çò que concernís los mai joves : son sovent los parents qu'èran presents e que respondián per eles e per lors enfants. Mas, de còps, son pas forçadament assabentats del sentit qu'an lors enfants cap a la lenga. M'arribèt, per una familha, d'avet lo jove que tòrna a casa quand èri presenta per l'enquista, que se pausèt a taula amb nosautres al moment ont

parlèvem de la lenga. Los parents avián respondut que parlavan pas la lenga e qu'el èra pas interessat per aquesta e la coneissiá pas. Mas el comencèt de dire lo contrari, de balhar d'exemples de cançons que coneissiá en occitan, d'expressions que coneissiá de sos parents. E quitament los parents èran suspreses en s'avistar que, fin finala, utilizavan la lenga sens se n'avistar e que lor filh s'i interessava fòrça e ne coneissiá un fum dessús. Me disi que, benlèu, es lo cas dins d'autras familhas ont i aguèt pas aquel concors de circonstàncias que faguèt qu'encontrèri lo filh e qu'aguèri sas responsas dirèctas.

A la fin de l'enquista, podíai confirmar que lo sentit qu'aviái èra real, e que la lenga, e mai que mai al voluntat de la far viure, èra encara presenta dins nòstre mitan rural. Amb totes aquestas informacions, e una idèa mai precisa de l'encastre de la lenga dins mon parçan, menèri mantuns projèctes dins ma classa organ, en ensajar de los ligar lo mai possible amb la pedagogia qu'avèm dins l'escòla.

Partida II : L'expériença dins una escòla Calandreta.

Dins la classa, menèri de projèctes en rapòrt am la lenga e la cultura occitana, tostems dins la mira de la transmission intergeneracionala e en ligam amb los elements que fan nòstra pedagogia. Per començar, tre la debuta de l'annada demandèri als parents d'emplenar un sondatge (*Annèxa 5*) per aver ja una vist de la situacion de la lenga pels escolans e per saber las ressorgas de cada familia e los escambis possible qu'aviam ja amb lo monde de l'escòla. 20 familihas respondèron sus las 35 qu'avèm, e d'autres me vienèron respondre en vertat, qu'èran pas adaise amb lo format del sondatge numeric (lo sabián pas utilizar). Al total, aguèri las responsas de mantunas familhas, e utilizèri pas totes las ressorgas, mas sèm avisats d'aquò per las annadas a venir.

1) Projèctes menats per la lenga e la cultura occitana

- Dubrir la classa

Lo principi de dubrir la classa es important dins nòstre biais de far: es lo fach de far dintrar l'autre dins la classa, après validation del grop. L'autre es vist coma una riquesa, coma qualqu'un que va portar quicòm mai al grop, a la cultura de cadun tan coma a la cultura comuna del grop. Dins aquela mira, de locutors naturals de Brageirac, Philippe e Marie-Thérèse, venguèron dins la classa un còp per setmana, cada diluns sus de períodes dins l'annada.

Nosautres avèm una lenga meilieu normalizada dins la classa e la tòca èra aquí d'ausir e d'ensajar (quitament descobrir per d'unes) una lenga mai autentica. Que, coma l'aviái pogut legir⁴ e coma l'aviái vist pendent mon enquista, la question d'una pèrta d'autenticitat de la lenga se pausa tanben, quand transmetèm la lenga per l'escola e pas mai en familha. Es important tanben d'ensajar de far descobrir als mainatges una lenga la mai autentica possibla dins cada parçan.

Pendent aqueles moments en classa, i aguèt de temps liures ont los mainatges demandavan de causas, de precisions sus lora lenga, i aguèt de moments mai

⁴: *Dorsièr « Els nous parlants de llengües minoritàries : pertinences i legitimatats »*

institucionalizats ont apreniam de causes precisas en Brageiraqués, lo parlar local qu'es pas un lengadocian estandard, mas frontalier amb d'influéncias del lemosin e del gascon (comptar, la data, etc...). I aguèt tanben de moments que ligavan la lenga a sa cultura : aprendèrem de cantas localas e de danças.

A d'autres moments dins l'annada aguèrem d'intervencions de danças tradicionals e de musica, dins l'encastre del festenal Paratge que ten plaça en Dordonha, o encara de la Felibrejada. Los escolans an l'acostuma de far de danças tradicionals en classa, mas amb d'intervenaires prenguèt una autra dimension, dont farai lo rendut dins la darrièra partida d'aqueste memòri.

- Sortir de la classa e far sortir la lenga de la classa.

Un autre aspècte important de nòstre biais es lo fach de sortir de la classa.

Aquò dins la mira d'ancorar los apprentissatges dins la vida reala, e de los far sortir de la classa.

En ligam amb las intervencions qu'aguèrem en classa, participèrem a una sortida amb un concèrt e un balèti dins l'encastre del festenal Paratge ont èran presentas mantuna generacion, qu'escambiavan a l'entorn de la cultura occitana. Aquò se farà tanben per la Felibrejada, que se ten en fin d'annada e qu'es un luòc de regropament annadièr a l'entorn de las lenga e cultura nòstras e un luòc d'escambi entre personas de tot atge.

En Setembre de 2021, participèrem tanben a un festenal occitan organizat per un vilatge a costat de Brageirac (La Fòrça). Lo divendres, anèrem a l'escòla del vilatge, ont prepausèrem de jòcs per far descobrir l'occitan als escolans d'aval. Aquò foguèt una transmission intergeneracionala fòrça interessanta : los de ma classa èran fièrs e motivats a l'idèa d'aprene l'occitan a de mainatges de lor atge que lo coneissián pas briga. En fin de jornada, poguèron profieitar d'un talhièr de dança tradicionala amb lo monde de l'associacion qu'organizavan lo festenal.

Menerèm tanben un projècte amb una radiò de Brageirac (RVB) per crear de podcasts en occitan. Los aprestèrem en classa, e anèrem dins los locals de la radiò per los enregistrar. Èran de pichons enregistraments per presentar de causas en rapòrt amb la lenga : comptar, dire la data, cantar, etc... Foguèron difusats pendent doas setmanas, e los escotèrem en classa. Aquò permetèt als mainatges de s'avalar que la lenga se pòt utilizar dins lo medià, quitament se ne parlam, aquí o vivon. Foguèron eles dins una posicion de transmetors per un public d'una generacion mai anciana, posicion que lor portèt fòrça sus mantuns aspèctes.

En delà de far sortir los escolans de la classa, un dels objectius es tanben de far sortir la lenga de la classa, de la far viure dins las familhas per encoratjar en mai una transmission familiala. Dins aquela mira, metèrem en plaça un projècte prepausat pels escolans : a cada vacanças, dos o tres de la classa avián per mission de crear una pichona videò amb lors parents sus un subjècte que volián en occitan (es una volontat dels pichons, mas dins la responsas del sondatge de debuta d'annada podèm veire tanben que la màger part dels parents son dubèrts per aver la lenga a casa, amb quicòm prepausat per l'escola). Aguèrem de pichons qu'aprendèron de cançons a lors parents per las cantar dabans l'objectiu, que faguèron de cosina amb lors parents per far un tutorial en videò, que filmèron una activitat ont parlavan occitan. Encara un còp, per la màger part, los parents parlan pas la lenga e son donc eles que se trobèron en posicion de transmetors : èran eles qu'aprenián quicòm a lors parents. Veirem dins la darrièra partida l'analisi que fau d'aquel escambi de ròtle.

Per far prene consciéncia als escolans de la preséncia de la lenga dins nòstra vida quotidiana, de la preséncia de locutors, e tanben per contunhar lo travalh sus l'autenticitat de nòstra practica, imaginèri tanben d'idèas per los encoratjar a cercar. Dempuèi quelques annadas, comenci de far de collectatge dins mon villatge e los d'a l'entorn, per aver una idèa mai precisa del parlar local, per servar una traça dels locutors qu'avèm encara e per aver las referéncias culturalas pròprias al parçan (galejadas, anecdòtas sul monde del vilatge, cantas, etc...). Amb aquò en cap, faguèrem un travalh a l'entorn del colectatge en classa e eles avián de trobar e d'enregistrar qualqu'un que parlava la lenga, dins l'ideal fòra de lora familha. Cadun trobèt qualqu'un, e d'unes foguèron suspreses de trobar que pensavan a la debuta que seriá tràp complicat mas fin finala, long de l'annada, an totes crosat qualqu'un que teniá la lenga : un amic, un vesin, qualqu'un que visita, etc... Aquò lor portèt fòrça al nivel del vejaire qu'an sus la lenga, de saber qu'èra una lenga viventa. Los faguèt tanben escambiar sus la lenga, faguèron conéisser l'ensehnament en occitan qu'existís als autres. Sovent, s'avisèron que lo monde parlavan la lenga quand eles parlèron de l'escola e del fach que parlavem occitan.

2) Projèctes menats per d'autres sabers

En delà dels aprendissatges ligats amb la lenga e la cultura occitana, d'autres projèctes foguèron prepausats als mainatges en ligam amb d'autres sabers mas tostems dins la mira de la transmission intergeneracionala e en ligam amb la pedagogia mesa en plaça.

- Dubrir la classa

Tostems dins la mira de dubrir la classa, profitèrem tanben de mantuna intervencion dins mantun domèni.

Per las lengas, primièr, partiguèrem de las qu'èran presentas dins las familhas e desobriguèrem aquestas. Un paire nos faguèt descobrir l'italian, qu'es sa lenga mairala. Un autre nos venguèt far descobrir lo castilhan, qu'èra tanben la lenga de son país d'origina. Aqueste biais d'èsser entre una transmission extrafamiliala, vist que sèm a l'escòla, e una transmission familala, vist qu'es un parent, portèt tanben al grop.

En classa, aviam tanben agut mantuna intervencion d'un òme retirat passionat pels aucèls, Claudi, que venguèt qualques còps nos presentar un aucèl especial en foncion de la sason. Los enfants fasián lo ligam amb l'ostal en ensajar de n'observar, de ne reperar e prenián de fotos per nos mostrar la setmana d'après.

- Sortir de la classa

A d'autres moments dins l'annada, de sortidas foguèron l'escasença d'escambiar amb d'autras generacions. D'autras sortidas son previstas abans la fin de l'annada e per las annadas a venir, mas foguèt pas possible de tot far ongan, e permetrà de contunhar de trabalhar aqueste ligam pendent d'annadas.

Pels aucèls, après la intervencions mencionadas mai naut, faguèrem una sortida al parque qu'es a costat de l'escòla ont i a un observatori pels aucèls sus una laca. L'òme qu'èra vengut en classa, Claudi, nos acompanhèt e los mainatges escambièron fòrça amb el suls aucèls, prengueron de fotos, etc...

Foguèt un moment ric per totes : pichons e grands. Uèi encara sèm en ligam amb el, e ven sovent per nos portar tot çò que sap, que siá sus los aucèls o sus la natura en general.

D'autras sortidas se faguèron dins l'encastre de nòstre projècte d'escambi amb l'EHPAD de l'espital de Brageirac. Un projècte començèt de s'apitar per crear un casal intergeneracional dins lo parque de l'EHPAD. Lo projècte èra d'i anar amb los escolans regularament, per far las plantacions, l'entreten, e crear un percors dins lo parque. Per de rasons de finançament e de rasons independentas de la voluntat de l'escola e del personal de l'EHPAD, lo projècte pren de temps e serà per una autra annada. Pasmens, comencèrem de crear de ligam amb los residents. Per Nadal, i anèrem per decorar lo sapin dins lo parque. Pr'amor de la situacion sanitària, aviam pas lo drech d'èsser al contacte dels residents, mas los vegèrem çaquejà e lor aviam aprestat un present per Nadal. Fin finala, lo personal nos autorizèt de dubrir las pòrtas, quitament s'aviam pas lo drech de dintrar, foguèt possible d'escambiar amb

los residents. Prenguèrem la mesura de çò que nòstra venguda representava per eles quand un resident, qu'era clarament fisicament limitat, se levèt e venguèt fins a la pòrta per cantar una canta amb nosautres, d'el meteis. Aquel escambi menèt a d'autres e fin finala, tot lo monde visquèt un moment ric.

3) Ligam amb las institucions

Per ma practica dins l'ensenhamant, ensagèri de ligar totes aqueles projèctes amb las institucions presentas dins la classa.

- Lo conselh

Lo conselh es lo luòc de preparacion de totes aquels projèctes : los prepaus als mainatges, lor demandi lor vejaire. De còps, coma sabon qu'avèm lo ligam intergeneracional coma tòca principala organ, prepausan eles tanben de projèctes en ligam amb aquò. Subretot cap a la transmission familiara, qu'una

bèla part son en demanda d'aver mai la lenga a l'exterior. Lo principi de far de pichonas videòs amb lora familha, per exemple, foguèt prepausat per un escolan en conselh.

Lo conselh es tanben lo luòc per apitar los perlongaments d'aqueles projectes : los mainatges pòdon prepausar de tornar far d'unas causas que foguèron fachas o, al contrari, criticar çò que foguèt fach per mantuna rason. Per exemple, tornèron demandar de far d'enregistraments per la radiò organ mas en çò que concernís la sortida a l'EHPAD, èran decebuts de pas poder èsser mai al contacte dels residents. I volon tornar çaquejà, mas son en demanda per aver un ligam vertadièr lo còp venent, mai fisic.

Lo conselh permet donc de far viure tot çò que se pòt far, de far evoluir çò qu'es prepausat.

- Lo Qué de nòu

Lo Qué de nòu, que se ten cada debuta de setmana es lo luòc de paraula lo mai formal dins la classa. Es lo luòc ont pòdon escambiar mai liurament qu'al conselh, se devon inscriure mas i a pas de rubricas particularas. Es un moment ont an l'escasença de tornar sus çò qu'es fach, que siá en classa o en defòra. Totes çò que fasèm en ligam amb d'autras generacions tòrna sovent al Qué de nòu e es sorça d'escambis nombroses, pròva qu'es quicòm que lor agrada, que los marca e dont se bremban.

- Lo jornal

Lo jornal servís tanben a tornar sus çò qu'es fach mas a l'escriut. Per cada sortida facha, los escolan escrivon un article. De còps, escrivon tanben un article per d'intervencions (coma pels aucèls coma aguèrem mantunas intervencions long de l'annada puèi una sortida en ligam amb aquò). Lo jornal es vendut als parents, e tòrna donc a casa amb una traça escriuta de totes los escambis qu'an fach. Es alavetz un supòrt per ne parlar a casa e, benlèu, per interessar d'unes parents sus çò que se fa a l'entorn del ligam intergeneracional e de la lenga.

Partida III : Bilanç de çò que portèron aquelas recèrcas

1) La riquesa portada pel ligam intergeneracional

- La motivacion dels mainatges e dels ancians

Long de çò que faguèrem en classa, poguerí observar que tre que parlam d'escambiar amb qualqu'un fòra de la classa, en lo far venir o en anar a son contra, los mainatges son de tira motivats e curioses. Aquò fonciona dins l'autre sens, que per las intervencions en Brageiraqués, per exemple, aviá demandat a una persona qu'es un parteneri de l'escola dempuèi la debuta, e a l'origina de sa creacion. Fin finala, me demandèt s'era possible de venir amb una autra dòna tanben, que parlava una lenga encara mai autentica. Aquesta èra contenta de venir, e de veire de joves parlar la lenga e s'interessar a la seuna. Los mainatges s'interesseron fòrça a sa lenga mas ela tanben escotèt las particularitats de cada parlar, e s'avisèt qu'era plan la meteissa lenga. Long de las setmanas, podiam observar que lo diluns èra un jorn qu'era esperat e lo matin, mai d'unes balhavan l'informacion pendent los rituals que « En fin de jornada, farem de Brageiraqués. ». Es lo signe que l'an en cap, que los marca e qu'a una importància fòrta per eles.

Las cantas qu'aprendèrem, coma las danças, las volguèron tornar far mantun còp, e fan ara complètament partida de la cultura de la classa. La sortida pel festenal, amb lo concèrt e lo balèti èra mai qu'esperada dins la classa, e aguèrem lo descompte dels jorns abans la sortida cada matin !

Uèi encara, que fa un an qu'avèm fach los enregistraments per la radiò, e los mainatges ne tòrnaren parlar sovent, los de la radiò tanben nos tornèron contactar perque èran encantats d'aqueste escambi. Quand validèrem de tornar far aquò, tot lo monde èra content, dels dos costats.

Aquesta motivacion e curiositat dins los dos sens, la poguèri observar tanben quand anerèm a l'EHPAD. Vesèm que los mainatges èran motivats per anar a lora encontra : per exemple, lor avián volgut portar un present per Nadal, quicòm de grand, que poguèsson gardar longtemps e avián quitament insistit per demandar la tièra de totes los noms e per far un mot per cada resident : aquò lor prenguèt fòrça temps mas romeuguèron pas jamai. Foguèrem assabentats tardièrament que nòstra visita seriá possibla, e prenguèron de temps pendent las pausas, lo ser, etc... per acabar l'afica. Del costat dels residents, abans de los encontrar, la còla de l'establiment m'aviá dich mantuns còps que los escambis serián complicats perque la mieitat dels residents podiá pas bolegar e que quitament parlar èra complicat. Los mainatges èran sensibilizats sus aqueste subjècte, qu'una persona de l'escola aviá l'acostuma de trabalhar amb los ancians e aviam explicat qu'èran pas totes en bona santat, mas que la tòca èra de los ajudar, e de lor portar un pauc de l'energia nòstra. Fin finala, aquò se verifiquèt encara mai que ço qu'aviam esperat vist que la màger part dels residents venguèron a nòstra encontra e nos parlèron, cantèron quitament !

- Ancorar los apprentissatges dins la realitat e autenticitat de la lenga.

Coma ne parlèri ja mantuns còps, los mainatges èran de longa encoratjats a cercar la lenga fòra de l'escola, a la far viure. Totes capitèron e aquò lor faguèt prene consciéncia de la preséncia de la lenga a l'entorn d'eles. Las sortidas, coma las intervencions de monde que venon del defòra permetèron de dubrir lor esperit, d'espandir lor vejaire sus la lenga o sus tot ciò que s'apren en classa. Pendent las sortidas, encontrèrem tanben de monde e, coma d'acostuma, diguèrem « Adiu » en passar, res qu'aquò lor permetèt de veire que la lenga èra coneguda, perque un fum de monde nos respondèron en occitan, e d'unes comencèron de nos parlar, perque coneissián l'escola o sonque per demandar perque aviam dich adiu en « patoés ». Ara, de longa, quitament quand son pas amb l'escola per d'unes, dison adiu e parlan après en classa de las reaccions qu'an lo monde.

En delà de far prene consciéncia de la preséncia de la lenga, l'enjòc es tanben de lor far prene consciéncia que la lenga locala es pas forçadament la meteissa coma la lenga normalizada que practicam en classa. Sabon que ieu soi pas del parçan e que, del còp, ma lenga es pas autenticament locala. Mas ara, prenon la mesure e comprenon que l'occitan es una lenga que se cèrca, que son eles que devon anar cap a ela. Los mai grands particularament an aquesta sensibilitat, e la tòca es de contunhar de la desvelopar per totes.

- Riquesa per la cooperacion

Lo principi de la classa cooperativa es de crear de ligam entre lo monde d'una classa. Lo fach de dubrir lo fonctionar de la classa a de personas exterioras per aver una transmission, permetèt de crear lo meteis ligam amb aquelas personas. Mai que mai amb Claudi, l'òme que venguèt nos parlar dels aucèls dins la classa e amb lo qual faguèrem la sortida per los observar. Dempuèi, contunha de passar sovent a l'escòla quand sèm en recreacion e que passa dabans per exemple. A cada còp, los mainatges son uroses de lo veire, an tostems una question per el, son en demanda de lo tornar veire dins la classa. Tre que parlam de far una sortida sus un subjècte qu'a un ligam amb la natura (darrièrament, los arbres), demandan se pòt èsser present, demandan quitament d'o sonar de còps quand an de questions.

2) L'inversion dels ròtles

- Transmission ascendenta

Coma l'abordèri, los mainatges se trobèron sovent en posicion de transmetors, subretot cap a la lenga. Que la màger part l'an pas dins lor environa familiala, donc per la far viura a casa, son forçadament eles que son motor de la transmission. Aquò lor agradèt fòrça, los metèt dins una posicion d'expèrt e assegurèt un investiment bèl de lora part. Cadun faguèt sa video amb seriós e èran totes uroses de la presentar a la classa e de respondre a las questions.

Del meteis biais, èran totes fièrs de s'enregistrar a la radiò, qu'èra una primièra per eles, mas èran encara mai fièrs quand ausiguèron los enregistraments passar (èrem en classa) e quand los parents ne parlèron après : aviam balhat l'informacion de la difusion per mèl e ne parlèrem al portalh.

- Transmission intrageneracionala

Mantun còps, se trobèron en posicion de transmetors o de receptors d'una transmission intrageneracionala : quand faguèron descobrir l'occitan als escolans de La Fòrça, quand presentèron loras video's a la classa, etc... Coma quand fan d'expausats o de presentacions, es un ròtle que lor pòrta fòrça : motivacion, investiment, seriós e satisfaccion.

- Transmission familial a l'escola

Sèm tanben dins una mena d'inversion, o al mens una mescla quand parlam de las intervencions d'un parent (o grand) dins la classa. Aquò fa sortir lo saber qu'es portat de l'encasre de la familha mas, çaquejàn es pas la meteissa causa qu'una transmission extrafamiliala. Las intervencions se fan dins la classa, donc sèm a l'escola e sabèm qu'es un saber escolar que va èsser portat mas, pasmens, son totes assabentats que la persona que va venir es de la familha d'un escolan. Poguèri observar qu'aquò èra sorga d'interès, e marcava tanben los esperits mai que quand èra un saber portat per la regenta, en particular pels escolans qu'avián qualqu'un de lora familha : los autres lor ne parlèron abans l'intervencion, e lor ne tornèron parlar après tanben. Tre que parlam de quicòm que lor fa pensar a aquò, se viran cap a la persona concernida e podèm ausir « Ah, te brembas, ta maire nos aviá parlat d'aquò ! » o encara « Ah, es en italian, es la lenga que ton paire nos a apresa ! ».

3) L'importància de se progeitar e de perennizar los projèctes menats per crear de ligams vertadièrs.

Mas recèrcas me portèron fòrça, e espèri tanben que portèt fòrça a ma classa. Mas, coma n'èri conscienta tre la debuta, per que siá encara mai ric, sufís pas de menar aqueles projèctes sus doas annadas e de l'aver en cap sus un periòd

tampat. L'objectiu final deu èsser d'entretenir aqueste ligam dins la durada, e aquò passa per la perenizacion de quelques projècte, la creacion de novèls escambis, la continuitat d'institucions que creèrem.

- Partenariat amb RVB

Coma lo diguèri, faguèrem d'enregistrament l'an passat per la radiò locala, nos tornèron contactar per tornar far aquò ongan e sèm en escambi permanent per entretenir nòstre partenariat. D'autras idèas de desvelopament d'aqueste ligam son ja vengudas, e es imorant d'aver en cap la possibilitat d'anar mùai luènh.

- Partenariat amb l'EHPAD

Mos escambis amb l'EHPAD foguèron nombroses : faguèrem un fum d'acamp pel projècte casau, i anèri mantuns còps encontrar la còla de l'establiment, emplenèri de documents per lo projècte, etc...

Mas, fin finala, los mainatges aguèron pas qu'un escambi amb los residents.

Pasmens, me faguèt prene consciéncia de tot çò qu'èra possible, e foguèt una primièra experiéncia per verificar qu'aqueste ligam èra ric per totes.

Ara, los dos establiments son en ligam e avèm totes la volontat de menar, dins las annadas a venir, fins al cap los projèctes qu'aviam començat, e benlèu d'autres. Tot çò que vegèri e legiguèri me confortèt dins mon idèa de crear un vertadièr partenariat e d'aver la possibilitat d'escambis regulars.

- Partenariats pel carnaval

Long de l'annada, d'autras idèas nos venguèron tanben, a ieu coma als mainatges. Per exemple, participèri (d'un biais personal) al carnaval de Brageirac, e mantuns pichons de l'escòla i èran tanben amb lora familia. Lo carnaval es organizat per las associacions, e nos avisèrem que la lenga èra pas brica presenta e que las particularitats occitanas de la fèsta èran pas fòrça marcadas tanpauc. En comparason, participèrem al carnaval de Peireguers, amb la Calandreta vesina e faguèrem lo jutjament del Petaçon en occitan. Los adultes (ieu e las collègas) coma los mainatges aguèron l'idèa de nos associar amb las associacions qu'organizan lo carnaval de Brageirac l'annada venenta

per portar un pauc mai las particularitats localas. L'idèa es ja lançada, e lo ligam es creat amb las associacions per permètre aquò tre l'an que ven, la tòca seriá de convidar lo monde qu'avèm incontrat fins aquí que poirián tanben portar mai d'autenticitat e d'implicar l'escola tota e pas sonque ma classa.

- Patrimòni cultural immaterial

Las intervencions qu'aguèrem per las danças son ja quicòm qu'es perenne dins l'escola : cada an, participam a la Felibrejada, es sèm ajudats de las associacions partenàrias e dempuèi ongan participam tanben al festenel Paratge qu'es prepausat cada an a totas las escòlas que fan d'occitan (e als collègis).

Un autre projècte que nos venguèt en cap dins l'annada seriá l'organizacion, en partenariat amb los parents, d'una jornada cada annada a l'entorn del conte. En Dordonha, avèm un fum de contaires coneget e experimentats que son ja venguts dins l'escola, mas demòra trop rare. L'idèa seriá de lor prepausar, minimum un còp per an, de venir dins l'escola per una mièja jornada a l'entorn dels contes locals e de ligar aquò amb una serada conte per l'exterior : parents et totes los qu'i volrián assistir.

Dins aquela mira tanben, començam d'aver de ligam dins l'escola amb de realisators de filmes en occitan, e seriá una idèa de los far venir per difusar lor filme e poder escambiar amb eles en seguir.

- Lengas

Un objectiu qu'es tanben ja en plaça es de contunhar de poder far descobrir a la classa las lengas que son dins las familhas de l'escola, a mai de las lengas que la regenta pòt portar. Sabèm ja que, l'an venent, aurem una novèla familia qu'a lo basco a casa. Seriá encara una riquesa de poder descobrir una novèla lenga regionala, a mai de las lengas estrangièras qu'avèm ja descobèrtas.

- Sortidas e intervencions dins las familhas

Coma l'abordèri, avèm pas utilizat ongan totes las ressorgas qu'aviam dins las resultas del sondatge qu'aviá demandat als parents d'emplenar e sabèm ara

que d'autras personas de las familhas de l'escòla pòdon portar un saber particular. Per exemple, avèm encara una granda que pòt venir per parlar la lenga (poguèt pas venir organ per de rasons de santat) e una autre familia a un grand que prepausèt de venir en cò seu perque a de bornats pedagogics, ara qu'o sabèm se poirá far quand serà en ligam amb un subjècte abordat en classa.

- Contunhar de los encoratjar a cercar

Quand parlèri en classa de l'enquista qu'aviái menada sus la comuna de Mauriac, un fum d'escolans trobèron aquò interessant, donc me disi que seria possible de lor prepausar de menar una enquista similar a l'entorn d'eles per contunhar de los interessar a l'occitan en defòra de l'escòla e implicar las familhas. Dins la meteissa mira, per tot lo collectatge que foguèt fach, l'avèm sonque expleitat en classa. Mas un objectiu seria de lo metre en valor fòra la classa : dins l'escòla (las autres classas) mas quitament en defòra de l'escòla.

- Perennizar las institucions creadas

Per tot ciò que foguèt fach, aviái en cap de los imaginar dins lo temps, dins la durada. Coma ne parlèri, ciò que faguèrem èra restituit a l'escriut dins lo jornal. Una idèa per sistematisar aquò seria de crear una rubrica especiala « ligam intergeneracional » o « escambi » dins lo jornal, que i aja d'articles sus aquò a cada publicacion. La complicacion que se presenta es que lo projècte concernèt mai que mai ma classa organ e que soi pel moment la sola a portar la lenga dins l'escòla. Après, la risca es que fa un fum de projècte que son portats sonque per ma classa e que lor ne podèm pas tostems demandar mai, quitament se son los mai grands. Mas, dins l'avenidor, es quicòm que gardam en cap e, se trobam lo sosten necessari dins d'autras classas, farem en sòrta que siá possible.

Lo fach de filmar un pichon tutorial a cada vacanças es tanben una activitat que volriam perennizar e vertadièrament espandir dins l'escòla tota : per pas que concernisca sonque la classa meuna encara un còp. Avèm donc en cap de prepausar aquò a las autres classas tre l'annada venenta, en trobar un nom

per aquestas videòs amb l'escòla tota, en far un planejament e en trobar un biais de restituir aqueste trabalh que lo meta en valor. Es tanben una voluntat de las familhas, coma l'avèm vist dins lo sondatge, donc l'objectiu seriá de vertadièrament includir aquò dins la cultura de l'escòla.

Conclusion

Mas recèrcas d'aquestas doas annadas me porteron fòrça al nivèl personal coma professional, e consolidèt ma motivacion per l'ensenhament bilingüe.

Primèr, prenèri consciéncia vertadièrament de la situacion de la lenga nòstra dins mon parçan, e fin finala faguèri de polidas descobèrtas e foguèri suspresa mai d'un còp. Pensi que la tòca èra de far evoluir lo vejaire dels mainatges, d'espandir lor agach sus la lenga mas que, fin finala, aguèt lo meteis efièch per ieu coma per eles. Cap a la reconéissença qu'avèm de las lengas regionalas, vesèm en agachar los autres païses per exemple que nos demòra camin de far, mas tant que lo monde o vòlon, tot es possible.

Veguèri tanben tot çò que los escambis entre las generacions pòt portar als mainatges coma als regents, coma als intervenents e totes los que participan. Sabi qu'es quicòm que demorarà ancorat dins ma practica, e qu'aurai en cap de longa. Espèri que poirem menar totes los projèctes qu'ai encara en cap dins l'avenidor.

E, per acabar, m'avisièri de l'importància de trabalhar en còla pels adultes tanben. La màger part dels projèctes seriàn pas estats menats sens l'ajuda de mas collègas. Los mercegèri tre la debuta d'aqueste memòri, mas mai qu'un mercejament es vertadièrament ma gratituda que lor balhi cada jorn : per lor sosten, loras idèas e lora motivacion. Disíai qu'esperavi, per las annadas venentas, de capitlar de menar los projèctes qu'avèm en cap mas sabi que capitarem perque tot lo monde n'a la volontat, e aquò es indispensable. En delà d'observar e d'analisar la cooperacion en classa, l'experimentèri en còla e acabèt de me convéncer qu'es lo biais de funcionar lo mai eficaç.

Bibliografia

Sorgas sul ligam intergeneracional :

CHALIER, Catherine. Transmettre de génération en génération. BUCHET CHASTEL, 2008.

D.WIDMER, Éric. « Les relations intergénérationnelles au prisme de l'ambivalence et des configurations familiales ». Union nationale des associations familiales, 2011. <https://www.cairn.info/revue-recherches-familiales-2011-1-page-49.htm>.

« Favoriser la mixité intergénérationnelle à travers la transmission », 26 octobre 2018. <https://tousentandem.com/favoriser-la-mixite-intergenerationnelle-a-travers-la-transmission/>.

LAHAYE, Willy, Jean-Pierre POURTOIS, et Huguette DESMET. Transmettre : d'une génération à l'autre. PUF., 2007.

« Lien intergénérationnel et transmissions ». Recherches familiales n°8, 16 février 2011. <https://www.liens-socio.org/Lien-intergenerationnel-et>.

« Repositionner la transmission intergénérationnelle de savoirs et de compétences dans un cadre de dynamique stratégique », s. d. <https://www.strategie-aims.com/events/conferences/4-xxeme-conference-de-l-aims/communications/1443-proposition-d-une-vision-generationnelle-de-l-organisation-afin-de-mieux-comprendre-les-capacites-dynamiques/download>.

Victoire de Lambilly « TOP 7 des initiatives intergénérationnelles mises en place en EHPAD et Résidences » <https://www.lifeplus.io/top-6-des-initiatives-intergenerationnelles-mises-en-place-en-ehpad-et-residences/>

« Les bénéfices du lien intergénérationnel en EHPAD » <https://www.logement-seniors.com/actualites/les-benefices-du-lien-intergenerationnel-en-ehpad-353.html>

«Liens intergénérationnels : lorsque crèches et EHPAD se donnent la main » <https://www.retraiteplus.fr/blog/sante-bien-etre-seniors/liens-intergenerationnels-lorsque-creches-ehpad-donnent-main>

«"Nous ne sommes pas oubliés" : des retraités en Ephad correspondent avec des écoliers » <https://www.midilibre.fr/2020/04/27/nous-ne-sommes-pas-oubliés-des-retraités-en-ephad-correspondent-avec-des-écoliers,8864654.php>

Matthieu Mares-Savelli, Caroline Delage : Reportages Canal+ « Une vie d'écart, ou la rencontre détonante entre des seniors et des enfants de maternelle »

Sorgas sus la transmission de l'occitan :

ALÉN GARABATO, Carmen. « Enseigner l'occitan / en occitan aujourd'hui : un parcours du combattant... », Études de linguistique appliquée, n° 143 (s. d.).
<https://www.cairn.info/revue-ela-2006-3-page-265.htm>.

A-M, S. « La transmission de l'occitan ». Sud-Ouest. 31 mars 2012. <https://www.sudouest.fr/2012/03/31/la-transmission-de-l-occitan-674770-1889.php>.

BOYER H. (dir.), 2006, De l'école occitane à l'enseignement public : vécu et représentations sociolinguistiques, une enquête auprès d'un groupe d'ex Calandrons, Paris, L'harmattan, 162p.

COSTA, James. « Revitalisation linguistique : Discours, mythes et idéologies. Une approche critique de mouvements de revitalisation en Provence et en Écosse », s. d. <https://halshs.archives-ouvertes.fr/tel-00625691/>.

DOMPMARTIN-NORMAND, Chantal. « Collégiens issus de Calandreta : quelles représentations de l'occitan ? », Langage et société, n° 101 (2002). <https://www.cairn.info/revue-langage-et-societe-2002-3-page-35.htm?contenu=resume>.

IEO. « Qual avenir per l'occitan ? Ròtles e organizacion de l'IEO. », 2 décembre 2017. <https://ieo-oc.org/IMG/pdf/-44.pdf>.

OPLO. « Enquista socio-lingüistica 2020 », 2020. https://www.ofici-occitan.eu/wp-content/uploads/2020/09/OPLO_Enquete-sociolinguistique-occitan-2020_Resultats.pdf.

MAIRS, Colin. « Quelle est la situation de la langue occitane aujourd'hui en France et peut-elle survivre dans le XXIe siècle ? », novembre 2007. http://www.o-p-i.fr/7alire/wp-content/uploads/memoire_colins.pdf.

PUIGDEVALL, Maite. « Els nous parlants de llengües minoritàries : pertinences i legitimitats », mai 2014.

RANGEL, Jhonnatan. Les derniers locuteurs : au croisement des typologies des locuteurs de langues en danger, 2017. [Ligam](#).

ROUCHARD, Marina. « Étude socio-linguistique de la langue occitane: évolution du rôle de la famille dans la transmission de la langue dans un village des Hautes-Pyrénées. » Littératures, 2010. <https://dumas.ccsd.cnrs.fr/dumas-00733841>.

VERNIÈRES-BUSSON, Maria. « La langue comme patrimoine : dynamiques de sauvegarde et de transmission de l'occitan. », février 2014. [Ligam](#).

Sorgas suls ligams possibles amb la pedagogia Calandreta :

BOUCHET, Emilia. « Memòri : Sortir es aprene »,

BACCOU, Patrici. « Memòri : Sortir de la classa : De la classa-passejada de Celestin Freinet a la formacion pedagogica cooperativa dels mestres de las Calandretas », 2012. <https://www.occtanica.eu/items/show/11449>

CAUBET, Maevà. « Memòri : l'istòria en mairala (p.32-33) », s. d.

CONNAC, S. (2017). Apprendre avec les pédagogies coopératives: Démarches et outils pour l'école. ESF Sciences humaines.

LAFITTE, R. (1999). Mémento de pédagogie institutionnelle. Champ social Editions.

Oury, J., & Thébaudin, F. (2014). Pédagogie institutionnelle. Mise en place et pratique des institutions dans la classe. Champ social Editions.

PIQUEMAL, Barbarà. « Memòri : la cultura patrimoniala en mairala. », s. d.

Annèxes

ANNÈXA 1 : MOT D'INFORMACION ALS ESTATJANTS DE MAURIAC PER L'ENQUISTA

Mairie de Mauriac

À tous les foyers Mauriacais,

Objet : Enquête sociolinguistique sur la situation de la langue occitane à Mauriac.

Bonjour,

Dans le cadre de son mémoire sur la transmission intergénérationnelle de l'occitan, une jeune fille mène une enquête sociolinguistique sur la situation de cette langue régionale dans notre commune (avec notre accord).

Mlle BAILLET Aurore sera donc amenée à passer chez vous entre les mois d'Avril et Août 2021 pour vous soumettre un questionnaire sur le sujet. Si vous le voulez bien, elle souhaiterait interroger une personne de chaque foyer.

Elle pourra ponctuellement être accompagnée de Florette ou Sylvie MARRASSANT afin de venir à votre rencontre.

Nous remercions ceux qui voudront bien l'accueillir.

Les résultats de l'enquête seront disponibles à la mairie pour la fin de l'année 2021.

Bien à vous,

Mairie de Mauriac.

ANNÈXA 2 : FORMULARI ENQUISTA

SCOLA SUPERIORE
DI U PROFESSURATU
È DI L'EDUCAZIONE
ACADEMIA DI CORSICA

Enquista sociolingüistica sus la situación de la lengua occitana dins lo vilatge de Mauriac, en Gironda (33).

Familha e adreiça :

.....

Nombre de personas dins lo fogal :

Enquista menada dins l'encastre del memòri : La transmission intergeneracionala de la lengua e del saber a Calandreta

*Master MEEF – 1er degré - Regenta de las escòlas bilingüas
Percors específic ISLRF*

Presentacion de la(s) persona(s) interrogada(s)

- **Êtes-vous originaire du village ?** Oui Non

Si non, avez-vous des attaches familiales dans le village ? Oui Non

Si non, avant viviez-vous :

☐ Dans la région Aquitaine	☐ Dans une autre région où l'on parle occitan
☐ À l'étranger	☐ Dans une autre région où l'on ne parle pas occitan.

- **Dans quelle tranche d'âge êtes-vous :**

☐ Moins de 18 ans	☐ Entre 18 et 35 ans
☐ Entre 35 et 65 ans	☐ Plus de 65 ans

- **Dans quelle catégorie professionnelle vous situez-vous :**

Agriculteur Employé ou ouvrier Fonctionnaire Étudiant ou écolier Retraité

- **Indiquez votre genre :** H F Autre

- **Pouvez-vous nous donner les mêmes informations sur les autres personnes de votre foyer (âge, profession, genre)**

Enfant(s) Parent(s)

.....
.....
.....
.....

Conjoint(e) Autre

.....
.....
.....
.....

- **Savez-vous qu'il existe une langue régionale ?** Oui Non

Si oui, quel terme employez-vous le plus souvent pour la désigner :

Occitan Langue d'òc Patois Gascon Non designée Autre :

Practica de la lenga : PARLAR

● **Savez-vous parler occitan ?**

Couramment Un peu Quelques mots Pas du tout

● **Si oui, comment l'avez-vous appris ?**

Avec un membre de la famille : Une autre personne :
 École Autre :

● **Comment les membres de votre foyer parlent occitan ?**

Personne 1 :

Couramment Un peu Quelques mots Pas du tout

Personne 2 :

Couramment Un peu Quelques mots Pas du tout

● **S'ils le parlent, comment l'ont-ils appris ?**

Personne 1 :

Avec un membre de la famille : Une autre personne :

École Autre :

Personne 2 :

Avec un membre de la famille : Une autre personne :

École Autre :

● **Si vous parlez occitan, à quelle(s) occasion(s) le pratiquez-vous ?**

Famille : Voisins Travail Amis Autre :

À quelle fréquence : Souvent De temps en temps Rarement Jamais

● **À quelle(s) occasion(s) le pratique les membres de votre foyer qui le parlent ?**

Personne 1 :

.....

Personne 2 :

.....

Practica de la lenga : COMPRENE

● Comprenez-vous l'occitan ?

Très bien Le sens général Quelques mots Pas du tout

● Comment les membres de votre foyer comprennent-ils l'occitan ?

Personne 1 :

Très bien Le sens général Quelques mots Pas du tout

Personne 2 :

Très bien Le sens général Quelques mots Pas du tout

Preséncia de la lenga dins la societat

● À quelle fréquence entendez-vous parler occitan autour de vous ?

Tous les jours Une fois par semaine Une fois par mois Rarement Jamais

● Où entendez-vous parler occitan autour de vous ?

À la maison Au travail À l'école Chez des amis ou voisins

Au marché Lors d'évènements Médias Autre :

● Un membre de votre foyer s'intéresse t'il à des animations culturelles en occitan ?

Très souvent De temps en temps Rarement Jamais

Si oui, précisez qui et lesquelles :

● Un membre de votre foyer participe t'il à des animations culturelles en occitan ? Précisez qui et lesquelles.

.....
.....
.....

● Vous intéressez-vous aux médias en occitan (radio, télévision, journaux, etc...) ?

Beaucoup Un peu Pas du tout

Representacion de la lenga

● **Êtes-vous attaché(s) à la langue occitane ?**

Beaucoup Un peu Pas du tout

● **Diriez-vous que la langue occitane :**

Est un élément de base de la culture de l'Aquitaine. Oui Non

Peut être un plus pour l'image de l'Aquitaine. Oui Non

Peut participer au développement local. Oui Non

Peut disparaître, une langue régionale n'a pas d'intérêt. Oui Non

● **Seriez-vous favorable pour voir d'avantage la langue dans la société :**

(Signalisation bilingue, médias, enseignement, événements, etc...)

Oui Non Peu importe

● **D'une manière plus générale, que pensez-vous de la langue occitane :**

.....
.....
.....

Transmission de la lenga

● **L'occitan est-il votre langue maternelle (ou celle d'un membre du foyer, précisez) ?**

Oui : Non

● **Pourriez-vous transmettre l'occitan (vous ou un membre du foyer, précisez) ?**

Oui : Non

● **Si oui, l'avez-vous déjà fait ? À qui ? (vous ou un membre du foyer, précisez)**

Oui : Non

● **Si vous ne le parlez pas ou peu, auriez-vous apprécié qu'on vous le transmette ?**

Oui Non Peu importe

Ensenhament de la lenga

● Savez-vous lire l'occitan ?(vous ou un membre du foyer, précisez)

Oui : Un peu : Non

● Savez-vous écrire l'occitan ?(vous ou un membre du foyer, précisez)

Oui : Un peu : Non

● Que pensez-vous de l'enseignement en occitan ?

Important Peu important Inutile

● Êtes-vous pour l'initiation à l'occitan tout au long de la scolarité ? (primaire, collège, lycée)

Oui Non Peu importe

● Souhaiteriez-vous ou auriez-vous souhaité qu'un enseignement de l'occitan soit proposé à vos enfants au cours de leur scolarité ?

Oui Non Peu importe

● Connaissez-vous les écoles Calandreta ? Si oui, comment en avez-vous entendu parler. (Vous ou un membre de votre foyer, précisez)

Oui : Non

● Que pensez vous d'un enseignement en immersion dans la langue régionale ?

Favorable Défavorable Sans opinion

● Suivez-vous des cours d'occitan (vous ou un membre de votre foyer, précisez) ?

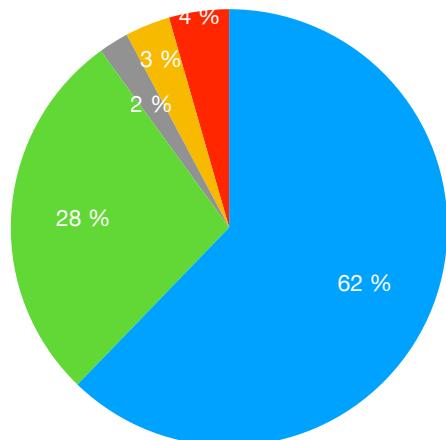
Oui : Non

● Souhaiteriez-vous apprendre les rudiments de cette langue ou vous perfectionner ? (Vous ou un membre de votre foyer, précisez).

Oui : Non

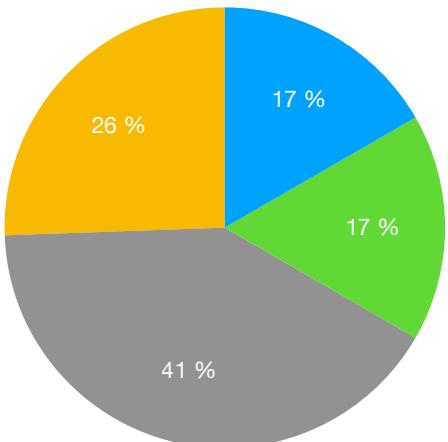
Mercés !

ANNÈXA 3 : RESULTAS DE L'ENQUISTA

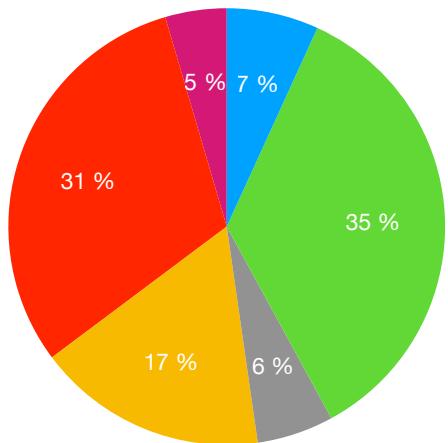
D'ont sètz originari ?

- Del vilatge o d'a costat
- Aquitània
- Autra region del domèni occitan
- Autra region en defora del domèni occitan
- Autre païs

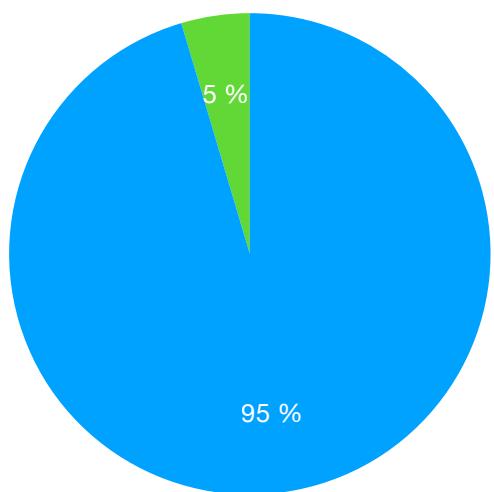
Dins quina tièra d'atge e sètz ?

- Mens de 18 ans
- 35-65 ans
- 18-35 ans
- Mai de 65 ans

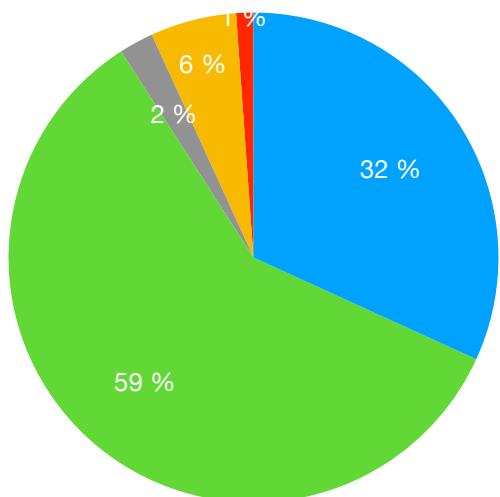
Dins quina categoria socio-professionalala e sètz ?

- Agricultor
- Foncionari
- Retirat
- Estudiant o escolan
- Emplegat o obríèr
- Autre : artisan, cap d'entreprise, neson...

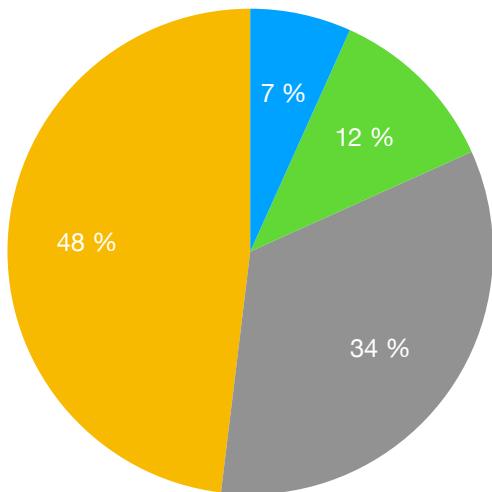
E sabètz qu'existís una lenga regionala ?

● Òc ● Non

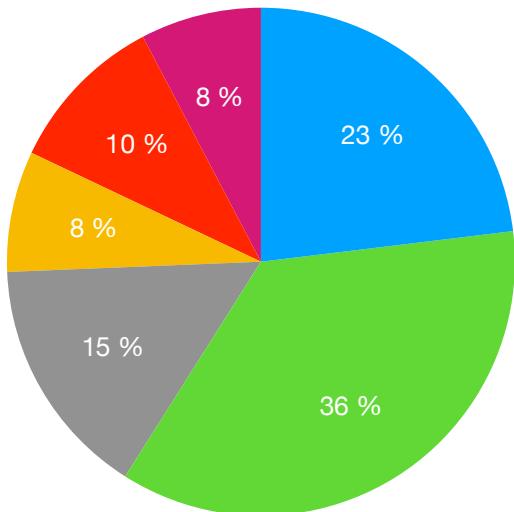
Se òc, cossí la sonatz ?

● Occitan ● Patois
● Gascon ● Langue d'òc
● Non désignée ● Autre

E sabètz parlar occitan ?

● Correntament ● Un pauc
● Qualques mots ● Pas brica

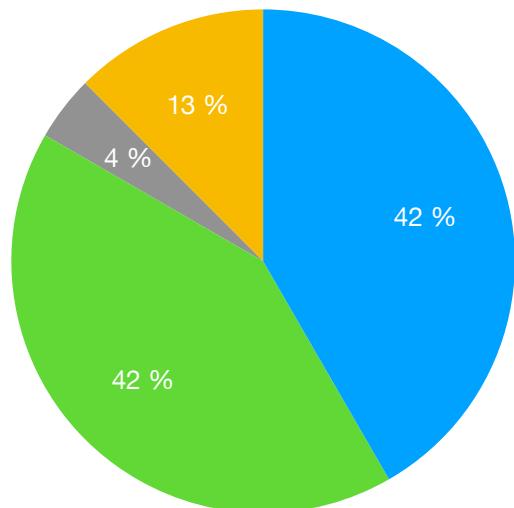

Se òc, ont l'avètz après ?

● Grands ● Parents ● Tatà
● Sòrre ● Trabalh / Environa ● Escòla

Responses liuras :

- Al potz
- Dins las vinhas, amb los ancians.

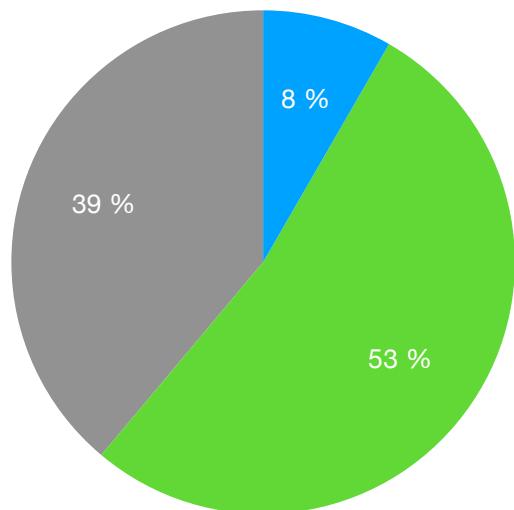

Se òc, a quina occasio lo parlatz ?

● Familha ● Environa : amics, vesins...
● Trabalh ● Musica

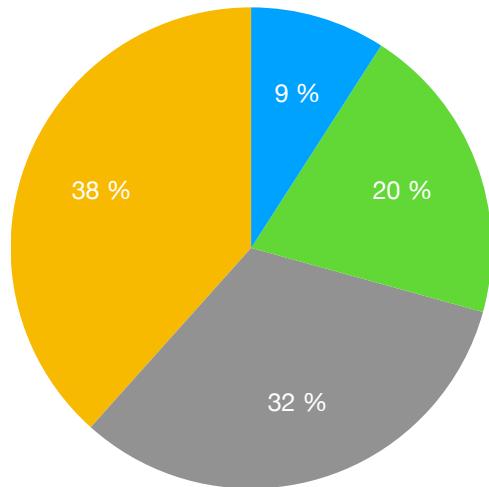
Responses liuras :

- Quand soi en colère

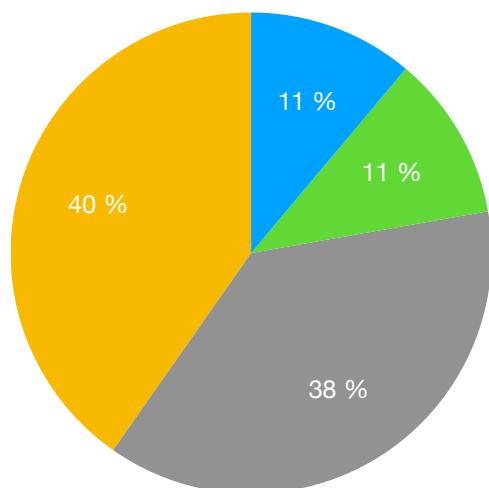
Se òc, a quina frequéncia lo parlatz ?

● De temps en quand ● Rarament ● Jamai

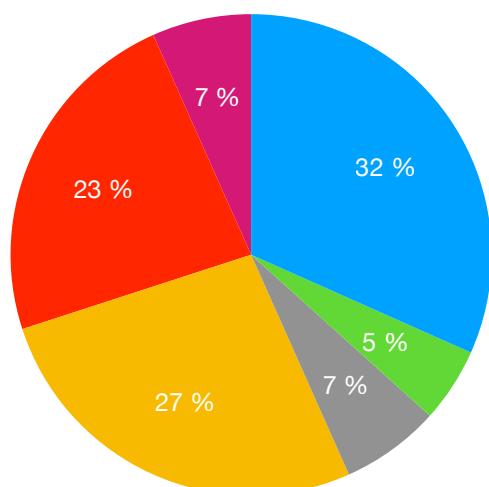
E comprenètz l'occitan ?

● Fòrça plan ● Lo sens general
● Qualques mots ● Pas brica

A quina freqüència ausissètz parlar occitan ?

● Un còp per setmana ● Un còp per mes
● Rarament ● Jamai

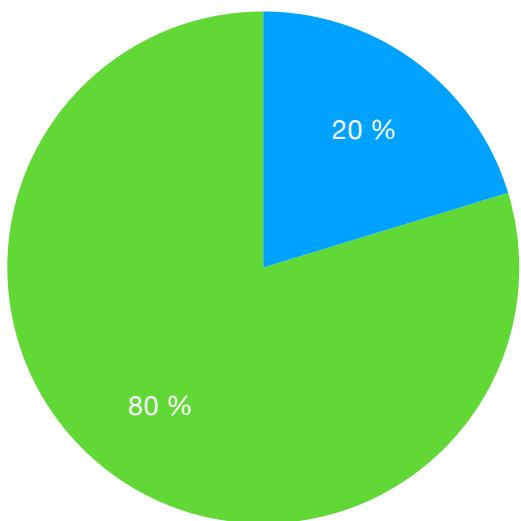

Se l'ausissètz, ont es ?

● Ostal / Familha ● Trabalh ● Escòla
● Amics / Vesins ● Eveniments ● Autre

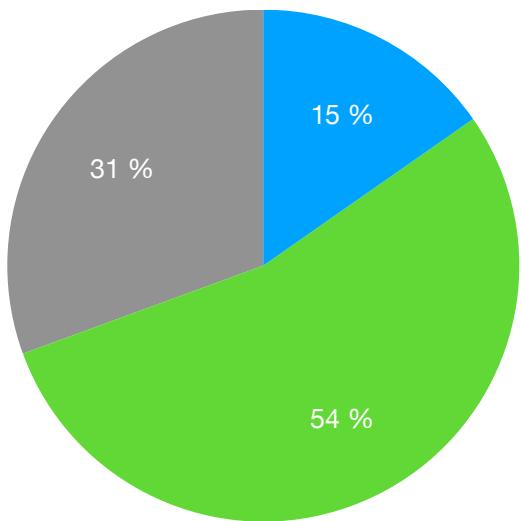
Responses liuras :

- Messa en occitan St Fèрма
- Feriàs
- Metrò Tolosa
- Tele / Mediàs
- Mercat / Vueit-solèr
- Concèrts : Caps Negues

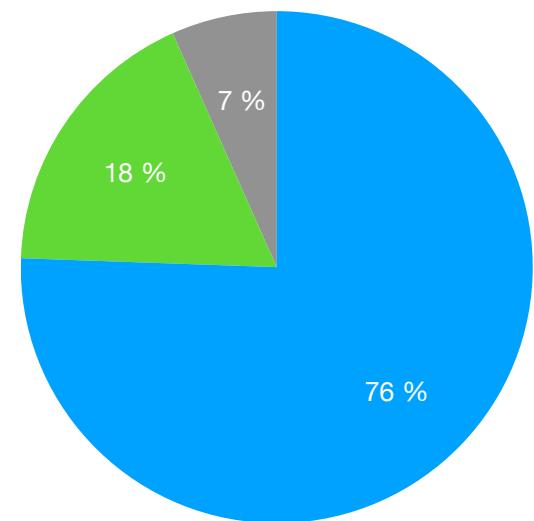
E agachatz de mediàs en occitan ?

● Un pauc ● Pas brica

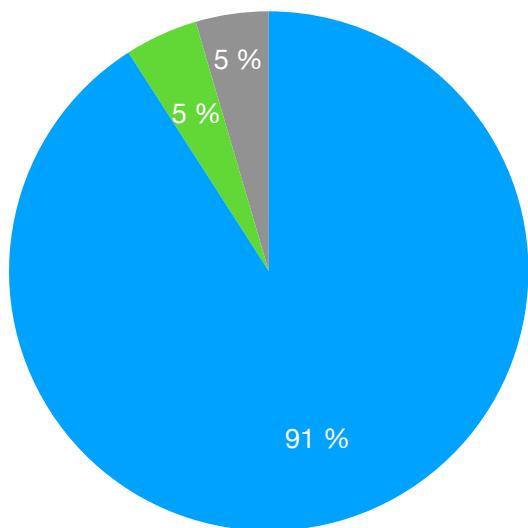
E sètz atacats a la lengua occitana ?

● Fòrça ● Un pauc ● Pas brica

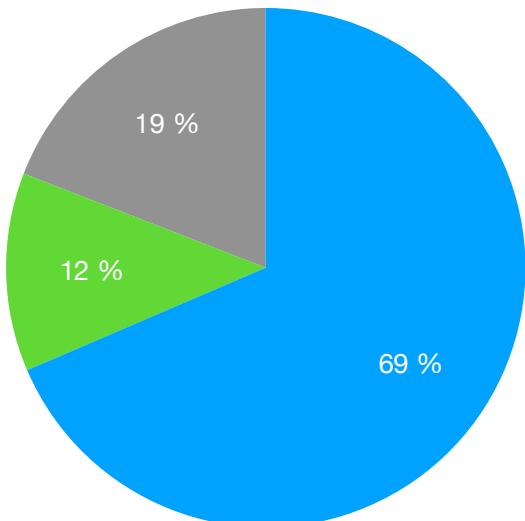
Diriatz que la lengua occitana un element de basa de la cultura en Aquitània ?

● Òc ● Non ● Sans opinion

De qué pensatz de son existéncia ?

● Li cal pas desapréisser ● Sans opinion
● Li cal desaparéisser

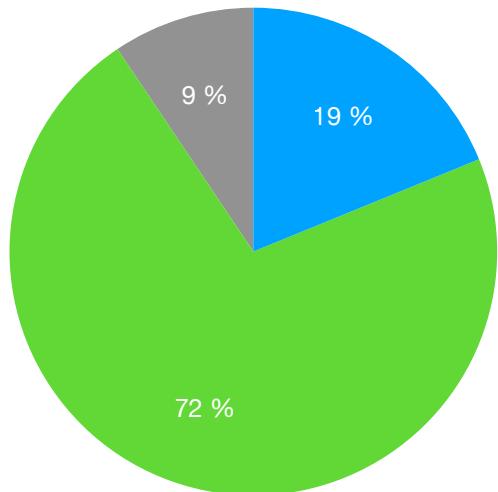

E seriatz favorables per que siá mai presenta dins la societat ? (Signalizacion bilingua, mediàs, ensenhamant, eveniments, ...)

● Òc ● Non ● Sens opinion

D'un biais general de qué vos ven en cap quand pensatz a l'occitan ? (Responsa liura)

- La cal salvagardar
- Lenga istorica
- Gardar los arrasics
- Identitat regionala, coma los bretons e los còrses
- Lenga tipica qu'acroca, deu pas desaparéisser
- Sovenirs de l'enfància, grands perduts.
- Lo passat x2
- Complicat quand l'avèm pas après, plan pels joves.
- Parlada pels ancians
- **Coma totes los patoès, es un marrit francés.**
- Lenga dels parents, la cal servar.
- **Lenga de casa, enebit a l'escola.**
- Plan pels mainatges, son los arrasics.
- Familha en Calandreta
- Lo cal parlar.
- Domatge perque ne soi pas estat impregnat.
- **Lenga mairala, los parents la parlavan, mas la cal pas transmètре, interèssa pas digun.**

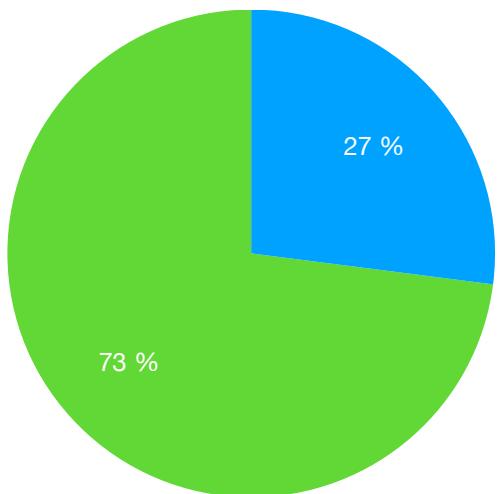

L'occitan es vòstra lengua mairala ?

● Òc ● Non ● Autre

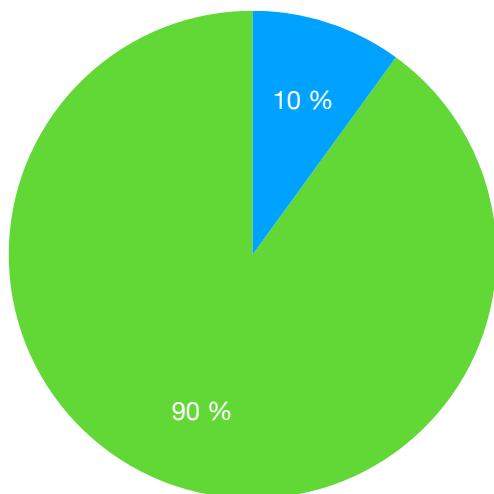
Autre :

- Òc mas pas transmessa x3
- Òc, mas amb ma granda, pas mos parents.

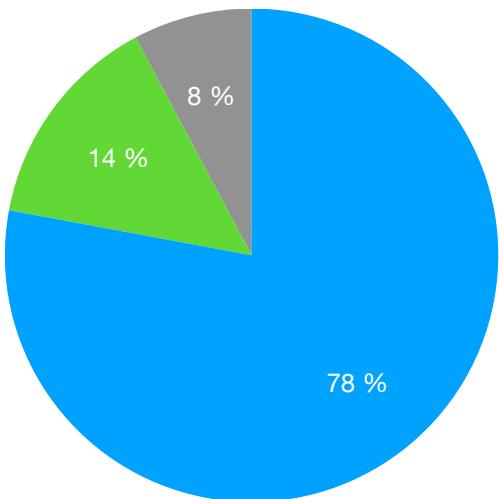
Se lo parlatz, seriatz en capacitat de lo transmèstre ?

● Òc ● Non

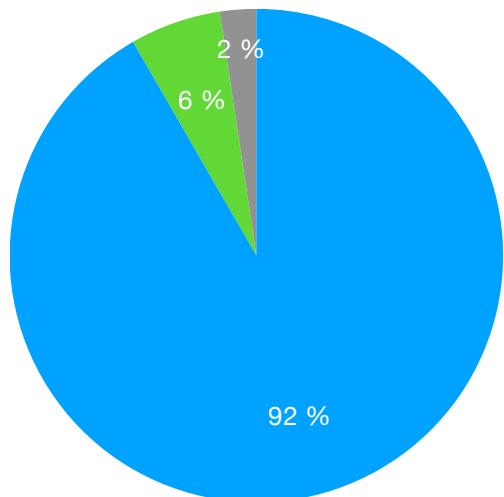
Se òc, l'avètz ja fach ?

● Òc ● Non

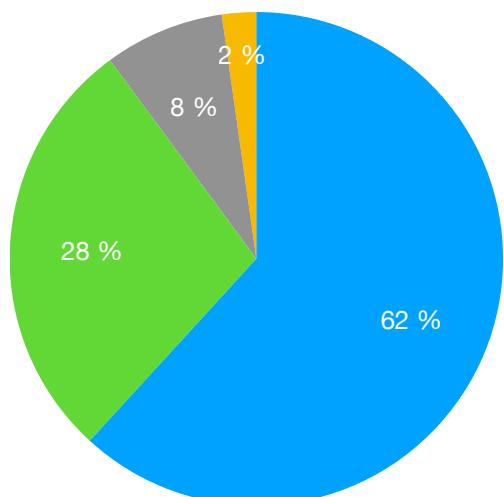
Se lo parlatz pas o pauc, vos auriá agradat que qualqu'un lo vos transmetèsse ?

● Òc ● Non ● Sens opinion

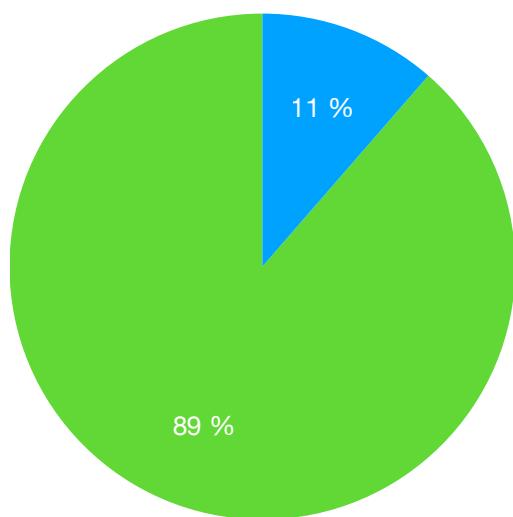
E sabètz legir o escriure l'occitan ?

● Non ● Legir ● Escriure

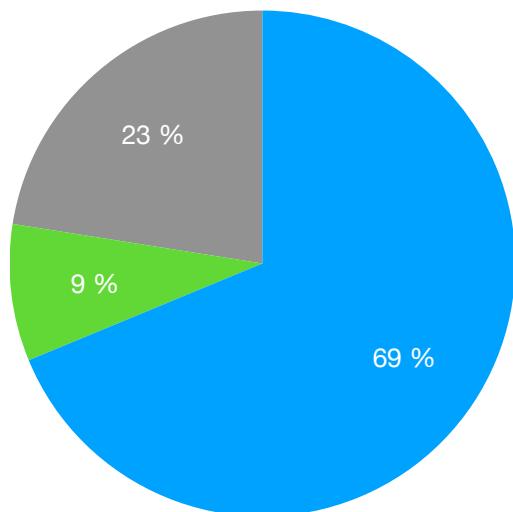
De qué pensatz de l'ensenhament en occitan ?

● Important ● Pauc important ● Inutil
● Sens opinion

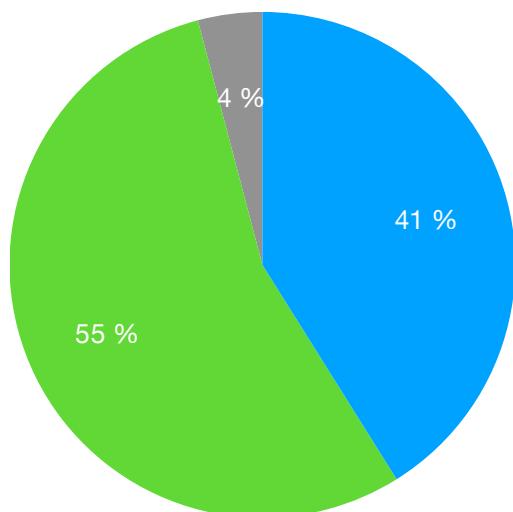
E coneissètz las escòlas Calandreta ?

● Òc ● Non

De qué pensatz d'un ensenhamant en immersion dins la lenga regionala ?

● Favorable ● Desfavorable ● Sens opinion

Vos interessariá d'aprene los rudiments de la lenga o de la perfeccionar ?

● Òc ● Non ● Autre

Autre :

- Sens opinion
- Pas de corses mas escambiar amb los autres òc.
- S'ai lo temps.

ANNÈXA 4 : MEDIÀS OCCITAN

L'occitan a l'entorn de nos

Los mèdias

A la radiò :

- **Emission « Adishatz » sus R.E.M 98.4 FM**
 - > Le mardi de 18h à 19h et le samedi de 9h à 10h.
- Emission « Meitat chen meitat pòrc » sus France Blau Peiregòrd (24).
 - > Le dimanche de 11h à 12h (à écouter en ligne).
- Radiò païs en Gers (32), Biarn (64) e dins Las Lanas (40)
 - > Entièrement en gascon (à écouter en ligne).

Dins los jornals :

- Lo jornalet (jornalet.com) : gazeta occitana en linha.
- Aquò d'aquí : revista bilingüa occitan/francés. (10 numères per an)
- Lo diari : revista papièr e en linha.
- Reclams : revista en lenga occitana (6 numères per an).

A la tele :

- **Emission « Contradas » sus France 3 Aquitània.**
 - > Le dimanche à 10h45.
- Webtele entre deux mers :
- Òc-tele : webtele en occitan de 18h30 a 22h30 e reportatges sul siti.

Los eveniments :

- **Festenal « Mascaret » a Bordèu**
 - > Dure plus d'un mois de septembre à novembre
programmation sur le site de l'Ostau occitan.
- Escòla occitana d'estiu a Vilanuèva d'Òlt (47) cada estiu.
- **Messa en occitan a Saint-Ferme cada an.**
 - > Chaque année au début du mois de janvier.

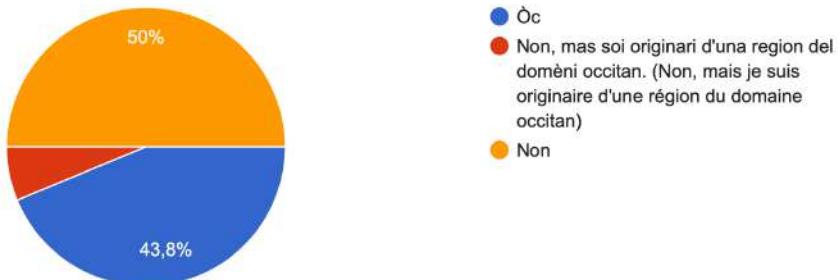
E de concèrts, de pèças de teatre, de filmes, de festenals, etc...

ANNÈXA 5 : SONDATGE PER LAS FAMILHAS

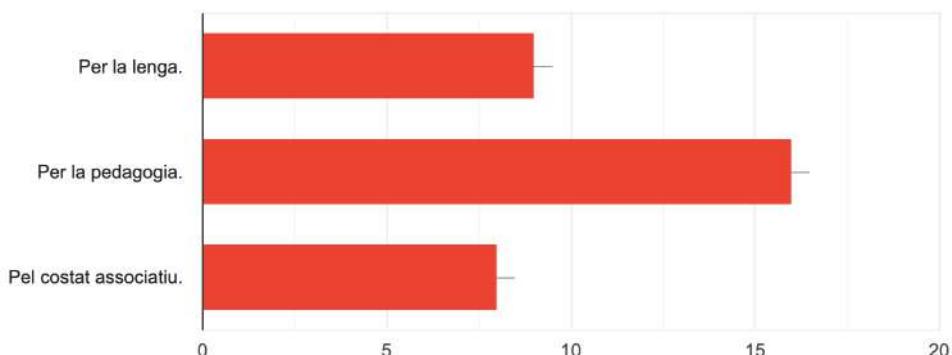
E sètz originari de la region ? Êtes-vous originaire de la région ?

16 réponses

Perqué avètz inscrit vòstre mainatge en Calandreta ? Pourquoi avez-vous inscrit votre enfant en Calandreta .

16 réponses

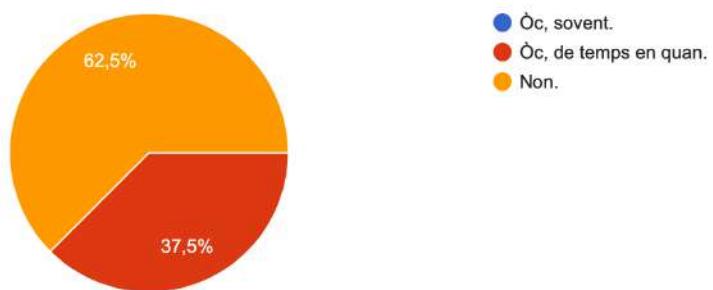
E parlatz occitan ? Parlez-vous occitan ?

16 réponses

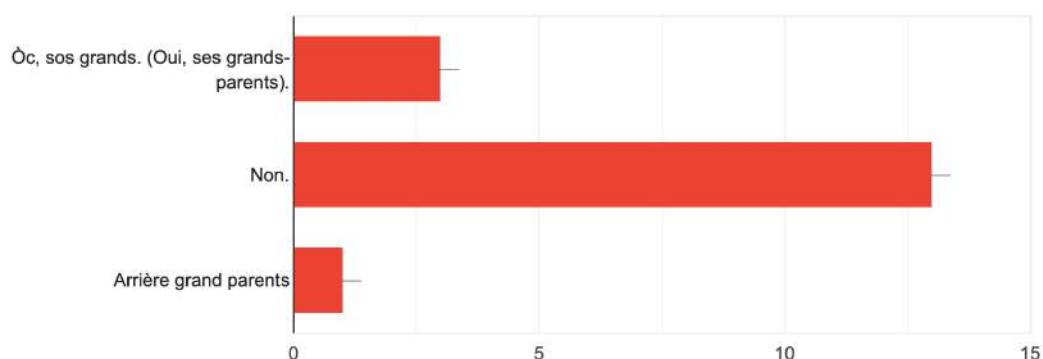
Se parlatz l'occitan, lo parlatz amb vòstre mainatge ? Si vous parlez occitan, vous le parlez avec votre enfant ?

8 réponses

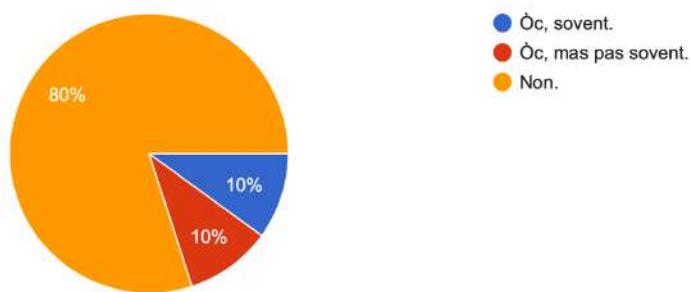
Vòstre mainatge a de monde dins vòstra familha que parlan occitan ? Votre enfant a-t-il des gens dans votre famille qui parlent occitan ?

16 réponses

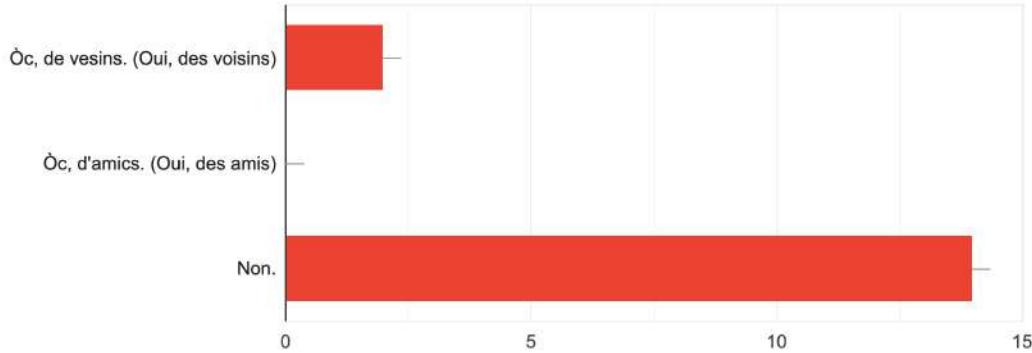
Se òc, quel monde de sa familha li parlan en occitan ? Si oui, est-ce que ces personnes de sa famille lui parlent en occitan ?

10 réponses

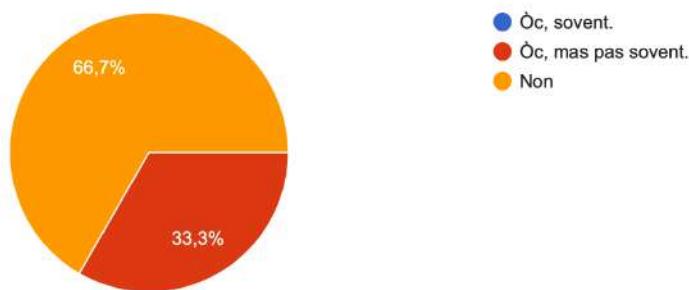
Vòstre mainatge a de monde dins son entoratge que parlan occitan (autre que la familha) ? Votre enfant a-t-il des personnes dans son entourage qui parlent occitan (autre que la famille) ?

16 réponses

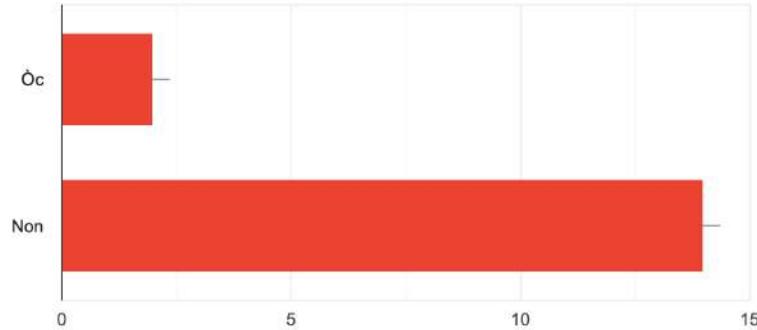
Se òc, quel monde de son entoratge li parlan en occitan ? Si oui, est-ce que ces personnes de son entourage lui parlent en occitan ?

6 réponses

Coneissètz de monde de la generacion precedenta (grands o entoratge de vòstre mainatge) qu'an d'autres sabers que se pòdon transmettre dans la classe ?

16 réponses

Se òc, podètz dire qui e qual(s) saber(s) ? Si oui, pouvez-vous dire qui et quel(s) savoir(s) ?

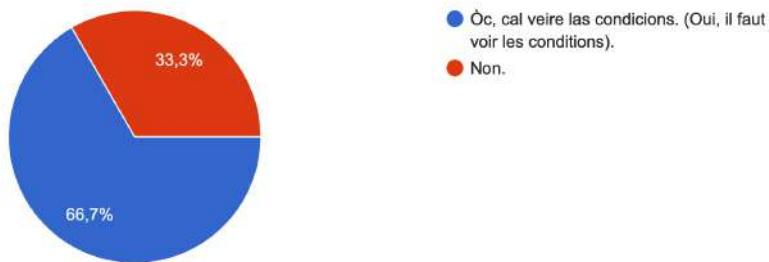
2 responsas :

« La culture des fraises »

« ma gd mère parle patois et peut évoquer son enfance à la campagne, le travail des champs, la place des femmes... »

Se òc, e serián d'acòrdi per partetjar aquò amb la classa ?

3 réponses

E vosautres (o monde de vòstra generacion) : n'avètz de sabers que podètz transmetre ? Et vous (ou des gens de votre génération) en avez-vous des savoirs que vous pouvez transmettre ?

16 réponses

Se òc, podètz dire qui e qual(s) saber(s) ? Si oui, pouvez-vous dire qui et quel(s) savoir(s) ?

3 responsas :

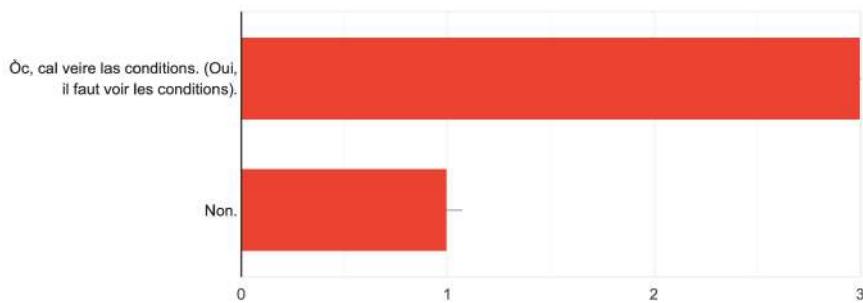
« La culture des fraises »

« Papa bilingue espagnol, maman anglais courant »

« Mon frere est coutelier forgeron, je fais du théâtre »

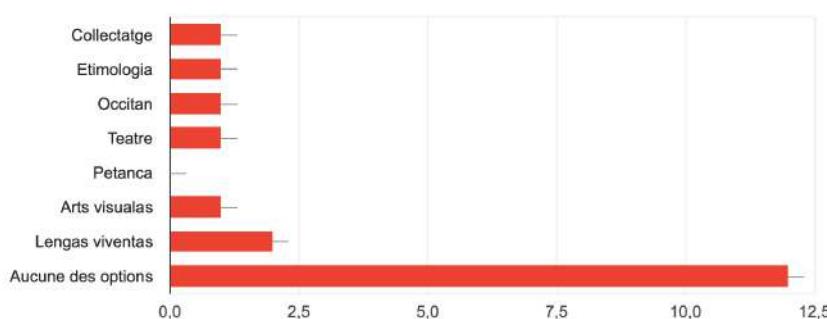
Se òc, e seriatz d'acòrdi per partetjar aquò amb la classa ?

4 réponses

Pel moment, en foncion de çò qu'es decidit dins lo projècte, auriam besonh d'intervenaires per çò qu'es dins la tiéra, podètz far una crotz s'avètz qu...un des générations précédentes qui pourrait venir.

16 réponses

S'avètz qualqu'un per la question precedenta, ne podètz dire mai aici. Si vous avez quelqu'un pour la question précédente, vous pouvez en dire plus ici.

3 responsas :

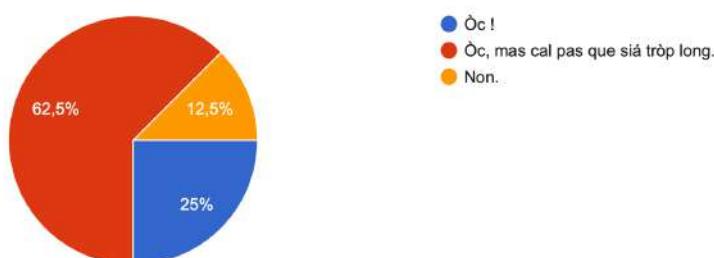
« Espagnol et anglais «

« Du coup ma grand-mère pour le côté occitan et moi par le théâtre »

« J'ai 2 amis artistes, l'un est céramiste et l'autre travaille le métal. si cela peut entrer dans le cadre du projet je pourrais leur demander s'ils peuvent y participer. »

Vos interesseraiá de crear una institucion o un concèpte dins l'escòla que serviriá a far viure la lenga dins vòstra familha ? Cela vous intéresserait de crée...ervirait à faire vivre la langue dans votre famille ?

16 réponses

Taula de las matières

Mercejaments	5
Ensenhador	6
Introduccion	7
Partida I : La transmission intergeneracionala e la cultura occitana	9
1) Las generacions e la transmission dels sabers	9
2) Istoric de la lenga occitana e resulta per sa transmission	14
3) Enquista sus la situacion actuala de la lenga en mitan rural	15
Partida II : L'expériençça dins una escòla Calandreta.	21
1) Projèctes menats per la lenga e la cultura occitana	22
• <i>Dubrir la classa</i>	22
• <i>Sortir de la classa e far sortir la lenga de la classa.</i>	24
2) Projèctes menats per d'autres sabers	27
• <i>Dubrir la classa</i>	27
• <i>Sortir de la classa</i>	28
3) Ligam amb las institucions	30
• <i>Lo conselh</i>	30
• <i>Lo Qué de nòu</i>	31
• <i>Lo jornal</i>	31
Partida III : Bilanç de çò que portèron aquelas recèrcas	32
1) La riquesa portada pel ligam intergeneracional	32
• <i>La motivacion dels mainatges e dels ancians</i>	32
• <i>Ancorar los apprentissatges dins la realitat e autenticitat de la lenga.</i>	33
2) L'inversion dels ròtles	34
• <i>Transmission ascendenta</i>	34
• <i>Transmission intrageneracionala</i>	35
• <i>Transmission familial a l'escòla</i>	35
3) L'importància de se progeitar e de perennizar los projèctes menats per crear de ligams vertadièrs.	35
• <i>Partenariat amb RVB</i>	36
• <i>Partenariat amb l'EHPAD</i>	36
• <i>Partenariats pel carnaval</i>	36
• <i>Patrimòni cultural immaterial</i>	37
• <i>Lengas</i>	37
• <i>Sortidas e intervencions dins las familhas</i>	37
• <i>Contunhar de los encoratjar a cercar</i>	38
• <i>Perennizar las institucions creadas</i>	38
Conclusion	39
Bibliografia	40
Annèxas	44
Taula de las matières	66
Resumit en francés	67

Resumit en francés

Ce mémoire est un travail de recherche sur le lien intergénérationnel, et plus précisément sur les moyens que nous avons pour l'entretenir par le biais de l'école.

Une définition de tout ce qui est englobé dans le terme « transmission intergénérationnelle » est établie puis un premier constat est ensuite fait sur la situation actuelle du lien intergénérationnel de manière générale, quelque soit le type de transmission concernée. Par la suite, une focalisation est faite sur la transmission de la langue occitane et son historique (enquête menée sur la commune de Mauriac en Gironde).

En suivant, plusieurs expérimentations ont été menées dans une classe de CE1-CE2-CM1-CM2, en s'inspirant d'expériences déjà menées (articles, reportages). Ceci afin de constater de manière concrète ce que la transmission intergénérationnelle apporte des deux côtés et dans l'optique de pouvoir intégrer cette manière de faire dans notre manière d'enseigner. Tout au long de ces deux années, le but était d'expérimenter la majeure partie des transmisisons possibles : ascendante, descendante, intrafamiliale, extrafamiliale, etc...

L'objectif de pouvoir continuer ce travail, ainsi que les moyens pour y arriver sur le long terme, clôturent ce mémoire.